

PROGRAM FOR OMRÅDEFORNYELSEN I NØRRE SNEDE

The background of the page is decorated with several stylized floral and leaf motifs in shades of gray. These include a small flower in the top left, a large flower in the top center, a cluster of circles in the top right, a flower in the middle left, a cluster of circles in the middle right, a large flower in the bottom left, and a cluster of circles in the bottom right.

Udarbejdet af
Ikast-Brande Kommune
Teknisk Område, Planafdelingen
Centerparken 1
7330 Brande
i samarbejde med **NIRAS Planlægning**

Projektansvarlig:
Planchef Karina Kisum Jensen
Tel: 99603301

Projektkoordinator:
Byplanlægger Jeanette Ishi Lehn
Tel: 99603303

INDHOLD

Forord – Nørre Snede 2010 s. 6
En fortælling om Nørre Snede

1. Proces og strategi s. 11
Processen
Strategien

2. Tre perspektiver på Nørre Snede s. 22
Udefra-perspektivet
Mellem-perspektivet
Indefra-perspektivet
Borgernes blik på styrker, udfordringer og muligheder

3. Værdier og vision s. 34
Nørre Snedes grundværdier for byfornyelsen
Vision for Nørre Snede 2015
Indsatsområder og projekter

4. Hovedgrebet s. 47
Krydset og Strøget
SPAR-området
De grønne rum
Medborgerhus
Empowerment af byens unge

5. Handlingsplan og organisering s. 65
Organiseringsmodel
Procesdiagram og tidsplan
Processens deltagelsesniveauer
Budget og finansieringsoversigt

6. Offentlige og private initiativer s. 72

7. Bygningsfornyelse s. 73

NØRRE SNEDE OG BYFORNYELSE ER ET TEMA, DER BESTEMT HAR OPTAGET
BYRÅDET GENNEM DE SENESTE ÅR - MEN ENDNU BEDRE, SÅ HAR BORGERNE
I NØRRE SNEDE I DEN GRAD SELV TAGET BOLDEN OP.

JEG ER PERSONLIGT MEGET IMPONERET OVER ENGAGEMENTET OG DEN
KONKRETE BORGERINVOLVERING, DER HAR PRÆGET HELE PROCESSEN. DET
ER SIMPELTHEN ET SKOLEEKSEMPEL PÅ SUCCESFULD BORGERINDDRAGELSE.
HERFRA SKAL LYDE ET STORT HELD OG LYKKE MED DET VIDERE FORLØB.

MED VENLIG HILSEN

CARSTEN KISSMEYER

BORGMESTER I IKAST-BRANDE KOMMUNE

Forord

Det er februar, og sneen ligger tung og brugt over det meste af Jylland. Nørre Snede har fået sin del – byen er sneklædt på snart 3. måned, og frosten på toppen af højderyggen er konstant. Under overfladen er et længe ventet tøbrud i gang.

I foråret 2009 igangsatte Ikast-Brande Kommune i samarbejde med NIRAS Konsulenterne og 48 lokale borgere en områdefornyelse i Nørre Snede. Den forhenværende centerby, som siden kommunesammenlægningen havde beskrevet sig selv som bindestregen i Ikast-Brande Kommune, ville finde sin nye identitet. Samarbejdet mellem ovennævnte aktører har været omfangsrigt, for byens inderside er kraftfuld, meningerne rodfæstede, og bekymringen for fremtiden mærkbar og velbegrunderet.

Vores fælles arbejde har grundlæggende handlet om samarbejde, tillid, konsensus og handlekraft. Og vores fælles fokuspunkter har været de mest oplagte områder i byen:

- De nedslidte boliger i midtbyen
- Den triste rutebilstation
- Den forladte og hærgede SPAR-bygning

Vi har fokuseret på behovet for et samlingssted og det fælles projekt at samles om, på en markering af de grønne områder byen allerede har, og på behovet for at fremhæve børn og unges tilstedeværelse i det lille samfund. Sidst, men ikke mindst har fokus været på en brugbar løsning af den kendsgerning, at Nørre Snede både hader og elsker sit vejkruds.

Vi er med dette program ved vejs ende af den indledende fase. Vi ved, hvad vi ønsker os, vi er blevet enige, og vi er mange, som brænder med en klarere flamme end for et år siden. Derfor står vi også på kanten af en ny organisationsform. Nærdemokrati og indsigt er blevet et fokuspunkt på højde med de fysiske opgaver, og uddannelse af lokale 'byudviklere' er et af flere tilbud, som vi håber vil slå rod i Nørre Snede i året, som kommer.

Borgerinddragelsens første åbne borgermøde fandt sted i Nørre Snedes aktivitetshal i juni 2009. På programmet havde vi blandt andre sociolog Henrik Dahl, som talte til de 170 fremmødte borgere om, hvordan det lille samfund kan komme til syne i den større sammenhæng. Han henviste til "Opdagelsen af Jylland" af historiker Sten Bo Frandsen. I den afhandling beskrives, hvordan Jylland fra og med det tidlige 1800-tal blev opdaget af både kunstnere og videnskabsmænd fra København. Landsdelen knyttede sig til hovedstaden og ind i befolkningens bevidsthed gennem de udefrakommendes blik og interesse. Henrik Dahls

‘Nærdemokrati og indsigt er blevet forkuspunkt på højde med de fysiske projekter’

udgangsreplik var en opfordring til Nørre Snede-borgerne: Hvilket kreativt signal vil I gerne udsende?

Projektgruppen har taget handsken op og bedt Peter Høeg om at kaste et blik på sin egen by; Nørre Snede 2010. Vi vil lade kunstnerens blik være de første øjne i programmet for Nørre Snedes områdefornyelse. God fornøjelse!

■ Jeanette Ishi Lehn
Koordinator

En fortælling om Nørre Snede

Da jeg for 15 år siden for første gang kom til Nørre Snede, troede jeg, at jeg var havnet i en almindelig dansk provinsby.

I den vildfarelse svævede jeg nogle år.

Selvfølgelig fik jeg min del af de små chok, som byen til-
deler den naive besøgende. Vinternætterne for eksem-
pel, hvis de var kolde på Sjælland, så var de polaragtige
i Nørre Snede. Under en knivskarp stjernehimmel.

Eller når jeg kom op ad Solbakkevej og nåede toppen af
bakken og altid måtte standse op, fordi udsigten derop-
pefra altid får en til at miste vejret og spørge sig selv, om
det her virkelig er Danmark, med så stejlt et fald og så
specielt et lys og en vidde, så man føler, at det må være
havet, man kan skimte i horisonten.

Når jeg drejede ned ad Rørbækvej og kom forbi Vækst-
centret undrede jeg mig altid over, at det sted lå netop
i Nørre Snede. Og fortsætter man herfra i en bue rundt
om Kildebakkens millionærkvarter, så går man pludselig
neden for villaer, der hænger på bakkeskrænter, som
var det et lille Monte Carlo – og det er ment som en
kompliment.

Derfra tror man, man er på vej ind i skoven igen, for man
har kurs mod et skovbryn, og man kommer forbi, hvad
der må være en af Danmarks 100 bedste kælkebakker.

Men så åbner den økologiske landsby sig og ligner på
én gang en gruppe landede ufo'er og Christiania i de
gode år, og et canadisk nybyggerfund.

Når man herfra kommer ud på den gamle Vejlevej,
tror man et øjeblik, man har fundet det virkelige Nørre
Snede. For her er på en gang mere normalt og mere
moderne. Men så bryder krydset løs, med kirkens vel-
holdte middelalderskønhed, der lægger arm med to
benzintanke og Brugsen og Rema 1000.

Jeg kunne ikke få det til at hænge sammen de første
år. Og det blev ikke bedre, når man fortsatte ned ad
Bredgade. For dér fik man uden varsel en svensk udsigt
over endeløse fyrreskove og en fornemmelse af, hvor
spinkel byen på en måde er i forhold til naturen omkring
den.

Jeg prøvede også at regne indbyggerne ud. Men bedst
som jeg tænkte, at nu kendte jeg håndværkerne og de
handlende, og medlemmerne af min andelsboligfore-
ning, og nu var jeg ved at have fat i Nørre Snede-typen,
bedst som jeg var nået så langt, så fik jeg min yngste
datter i Nørre Snede skole, og så opdagede jeg helt nye
vinkler på byens mennesker og foreningsliv.

Og det er endeløst. For nu hvor jeg har fået lov igen at
blive far, så har dagplejemødrenes omsorgsnet åbnet
sig. Og lægernes, og tandlægernes, og sundhedplejer-
skernes.

‘Nogle af Nørre Snedes virkeligheder har en skarp kant’

Så på en måde har jeg måttet opgive at få hold på Nørre Snede. Og så er der alligevel kommet noget til syne, som en rød tråd, især efter jeg flyttede rigtigt hertil: Jeg har opdaget, at vi på gadeplan har en basal venlighed og respekt over for hinanden. Når jeg bevæger mig igennem byen, færdes jeg slet og ret blandt gode bekendte, det er det, der er følelsen.

Det betyder ikke, at vi har en idyllisk by. Nogle af Nørre Snedes mange virkeligheder har en skarp kant. Vi har et fængsel lige i nærheden, og vi har medborgere iblandt os, som lever fattigere, end mennesker burde i et overflodsland som Danmark. Og den natur, man træder ud i, hvis man vover sig bare et par skridt uden for byen, den er hverken friseret eller fønøbølget, den er vildere, end man kan finde det ret mange andre steder i Danmark. Og mere storslået. Mod syd er der Rørbæk Søs stenalderlandskab, og mod nord er der fyrreskovene, og mod øst er de stejlt bakkede marker omkring nedkastningsstedet Yvonne, så udanske at man også dér må spørge sig selv, om man er endt i Østrig eller hvad.

Så vores by bliver aldrig en kulisse til en film om de gode gamle dage. Det er en virkelig by, hvor mennesker fødes og dør og bliver gift og får børn og mediterer og sætter varer på hylder og går i kirke og driver forretning og bliver forladte og forelskede og river ned og bygger op. Men igennem det alt sammen går der, det er jeg blevet sikker på, en rød tråd, og det er denne her basale venlighed og respekt.

Jeg er jo en grøn tilflytter, jeg kender ikke byens historie i detaljer, men jeg fornemmer at Nørre Snede – hvis vi nu alligevel forestillede os at byen var én person – har været lidt for lavmælt og nøjsom.

Det tror jeg er ved at være slut. Byen er ved at blive lidt mere højrøstet. Prøv bare at bladre i det hefte, du står med i hånden. Det er ikke ufarligt. Det bærer vidnesbyrd om, at en ikke helt almindelig dansk provinsby er ved at forandre sig selv indefra.

■ Peter Høeg, Nørre Snede, januar 2010

1.

Proces og strategi

1. Proces og strategi

Processen s. 14

Strategien s. 18

2. Tre perspektiver på Nørre snede

Udefra-perspektivet s. 22

Mellem-perspektivet s. 26

Indefra-perspektivet s. 28

Borgernes blik på styrker, udfordringer og muligheder s. 32

3. Værdier og vision

Nørre Snedes grundværdier for byfornyelsen s. 34

Vision for Nørre Snede 2015 s. 38

Indsatsområder og projekter s. 42

KICK OFF

Den første workshop har til formål at åbne dialogen mellem kommunen og borgerne på tærsklen til, at processen går i gang. Repræsentanter for foreninger, uformelle fællesskaber, institutioner, styregruppen (inkl. Carsten Kissmeyer) og NIRAS Konsulenterne deltager.

Mødet betyder, at hele idéfasen får et positivt afsæt, og at budskabet spredt sig, ikke kun via pressen, men også via de indlevende ambassadører for processen, som Kick Off skaber. Ikast-Brande Kommune husstandsomdeler i samarbejde med NIRAS Konsulenterne en spørgeskemaundersøgelsen til borgerne i Nørre Snede. Skemaet afdækker, hvilken indfaldsvinkel

1.

Proces og strategi

Ikast-Brande Kommune har med støtte fra Velfærdsministeriet igangsat en ambitiøs områdefornyelsesindsats i Nørre Snede. Indsatsen adresserer en række fysiske og sociale udfordringer i byen, som er blevet tydeligere i forbindelse med kommunesammenlægningen.

Med områdefornyelsen ønsker kommunen at igangsætte en langsigtet proces, der kan bidrage til, at Nørre Snede definerer sin positive rolle i den nye kommune. For at imødekomme forbehold blandt byens borgere til den nye kommune har det tidligt i processen været udgangspunktet, at Nørre Snede skal fornyes 'indefra' gennem en målrettet og vedkommende involvering af borgere og andre aktører i og omkring byen.

Programfasen har været tilrettelagt som en dynamisk og målrettet proces, der fremmer dialog og tillid mellem de involverede parter og samtidig fremmer ejerskab og fælles fodslag omkring de konkrete resultater.

Processen

Som diagrammet viser, har processen været organiseret i tre niveauer: et input-, et planlægnings- og et beslutningsniveau.

Inputniveauet består af byens borgere primært repræsenteret ved Borgerpanelet, der blev rekrutteret gennem en spørgeskemaundersøgelse ved område-

fornyelsens start. Desuden indgår relevant tilgængeligt datamateriale. Inputniveauet forsyner **planlægningsniveauet** med resultater fra workshops, interview og andre inddragelsesredskaber.

Planlægningsniveauet består af en kommunal projektgruppe: Planchef Karina Kisum Jensen og projektkoordinator Jeanette Ishi Lehn i samarbejde med Mette Lise Ginnerup og Silke Askefrø Bjørn fra NIRAS Konsulenterne. Planlægningsniveauet bearbejder inputmaterialet og sikrer sammenhængen mellem processens enkelte faser og tilrettelæggelsen af dem.

Beslutningsniveauet består af en styregruppe, der godkender det materiale, som planlægningsniveauet/projektgruppen løbende præsenterer for den. Styregruppen er sammensat af repræsentanter for de forskellige forvaltninger i kommunen. Medlemmerne i styregruppen har været: Carsten Kissmeyer (Borgmester), Inger-Lise Katballe (Sundhedsdirektør), Anton Rasmussen (Chef i Børne- og familieafdelingen) Henrik Louring (Kultur- og fritidskonsulent), Peter Thybo (Sundhedskonsulent), Lisbeth Gadegaard Plöger (Psykiatri- og handicapafdelingen), Karina Kisum Jensen (Planchef) og Jeanette Ishi Lehn (områdefornyelseskoordinator).

Processen omkring programmet er forløbet i syv trin:

borgerne har til områdefornyelsen – om man har en funktionel, æstetisk eller emotionel/social vinkel på sin by og de kommende forandringer. Endvidere kan man på skemaet skrive de tre mest fremtrædende udfordringer og de tre mest fremtrædende styrker, man som borger mener, områdefornyelsen skulle omhandle. Sidst fungerede skemaet som et rekrutterings redskab for de i byen, som gerne vil deltage aktivt i processen

‘En dynamiske og målrette proces mod at skabe dialog og tillid mellem de involverede parter’

Trin 1: Kick off-inddragelse af byens ‘portnere’ (repræsentanter fra byens interessefællesskaber)

Trin 2: Borgertesten – husstandsomdelt spørgeske-
maundersøgelse

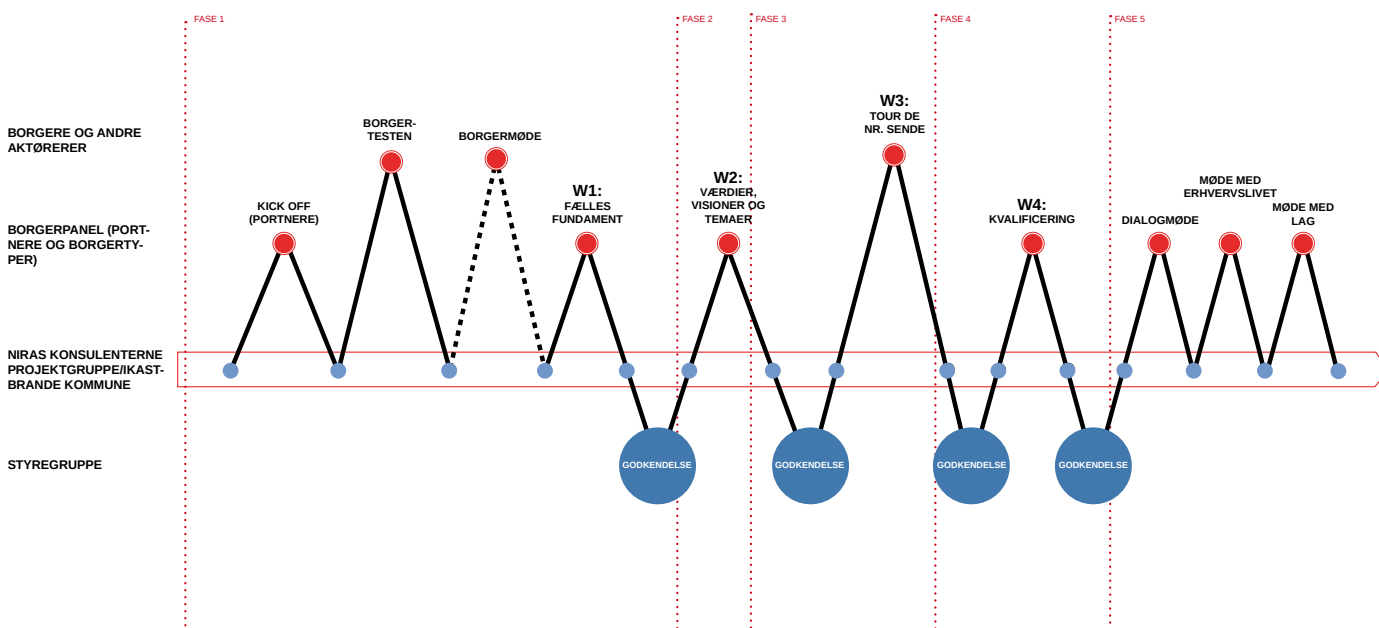
Trin 3: Etablering af borgerpanel og fælles fundament

Trin 4: Identificering af værdier, visioner og indsatsom-
råder

Trin 5: Fremtidsperspektivet – starten på den nye
fortælling om Nørre Snede

Trin 6: Skitsering af udvalgte projekter

Trin 7: Udarbejdelse af områdefornyelsesprogram

Procesdiagram, der viser procesforløbets hovedpunkter forud for udarbejdelsen af dette program

 Det første borgermøde - sociologen

I starten af maj 2009 husstandsomdeler Ikast-Brande Kommune i samarbejde med NIRAS Konsulenterne en spørgeskemaundersøgelse til borgerne i Nørre Snede. Skemaet afdækker, hvilken indfaldsvinkel borgerne har til områdefornyelsen – om man har en funktionel, æstetisk eller emotionel/social vinkel på sin by og de kommende forandringer.

Endvidere kan man på skemaet skrive de tre mest fremtrædende udfordringer og de tre mest fremtrædende styrker, man som borger mener, områdefornyelsen skulle omhandle.

Sidst fungerede skemaet som et rekrutteringsredskab for de i byen, som gerne vil deltage aktivt i processen

‘Skal krydset fungere som motorvej?’

Strategien

I arbejdet med områdefornyelsen i Nørre Snede anvender vi modsatstående strategimodel:

Visionsniveauet

Visionsniveauet er illustreret ved den øverste tværgående bjælke i diagrammet og repræsenterer den ‘abstrakte fremtid’, dvs. den langsigtede vision for, hvad Nørre Snede skal være kendetegnet ved i fremtiden, og som områdefornyelsen derfor skal rette sig imod.

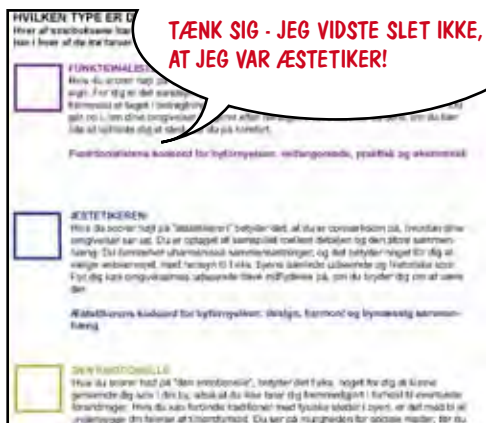
Indsatsområde- og målsætningsniveau

Dette niveau er illustreret ved fire lodrette bjælker i diagrammet og repræsenterer de områder, der især skal udvikles for at virkeliggøre visionen, dvs. de primære veje, vi skal gå for at ankomme til den ønskede fremtid.

Projektniveau

Projektniveauet er illustreret ved ‘boblerne’ nederst i diagrammet og repræsenterer den ‘konkrete nutid’, dvs. de udpegede, konkrete projekter, der skal iværksættes for at understøtte indsatsområderne og den overordnede vision. Projekterne kan både understøtte et enkelt indsatsområde og gå på tværs af flere indsatsområder.

På de følgende sider præsenteres resultatet af processen, og strategien foldes ud.

EN NY FORTÆLLING
OM NØRRE SNEDE?
HMM, SOCIOLOGEN
RAMMER JO PLET!

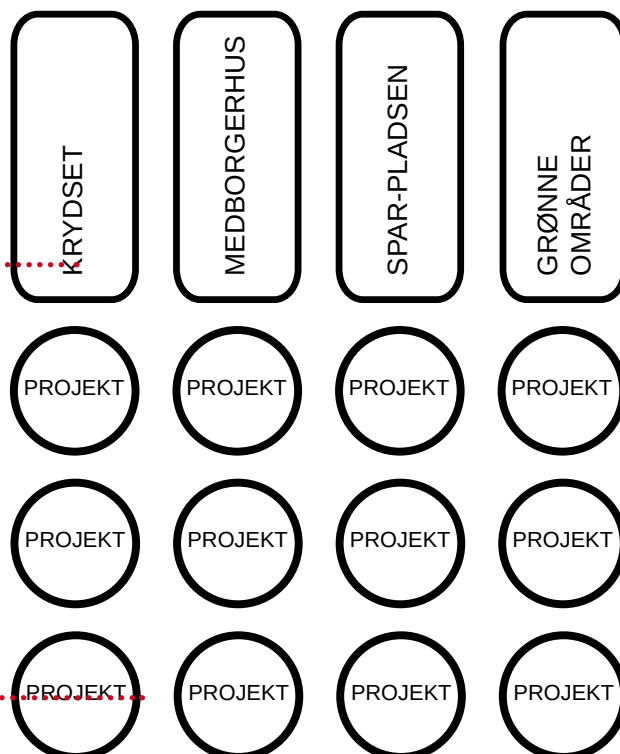
Som svar på et udtrykt behov i byen for mere information om, hvad der skal ske, afholder Ikast-Brande Kommune i samarbejde med NIRAS Konsulenterne et åbent borgermøde i Nørre Snede Hallen. På mødet præsenterer vi byens nye borgerpanel, som består af 48 frivillige borgere udvalgt efter deres indfaldsvinkel på byen (funktionel, æstetisk eller emotionel/social), deres alder og deres køn. Panelet består af stort set lige mange mænd og kvinder og spænder i alder fra 23 til 70 år. De tre vinkler er så vidt muligt ligeligt repræsenteret.

Sociolog og Livsstilsekspert Henrik Dahl slutter mødet med en provokerende og humoristisk spejling af den lille by i omverdenen. Borgermødet var på alle måder vellykket, og stemningen i byen er efterfølgende opbyggende og positivt afventende.

VISIONSNIVEAU

VISION

INDSAT SOMRÅDE-
OG MÅLSÆTNINGSNIVEAU

PROJEKTNIVEAU

W1: Analysen

WORKSHOP 1: ANALYSEN

NÅ, HVAD TÆNKER VI, AT DER SKAL SKE PÅ
DETTE FÆLLESSTED?
- SKAL NOGEN HAVE MERE KAFFE?
- HVEM SKRIVER NED?

ER DET HER ET RART STED
AT SIDDE?

Workshop 1: 'Analysen' afholdes i Menighedshuset, idet projektgruppen har besluttet at benytte lejligheden med de mange workshops til at åbne nogle af byens rum op. Formålet med workshop 1 er at få borgerpanelets egen analyse og vurdering af Nørre Snede generelt, og specifikt i forhold til byens fællessteder/aktiviteter. Med fællessteder/aktiviteter menes steder og funktioner, der har en væsentlig betydning for et flertal af byens borgere og for byens trivsel generelt, og som derfor er væsentlige konkrete indsatsområder for områdefornyelsen.

“Butikslukning og opkøb med henblik på billig husleje”

2.

Tre perspektiver på Nørre Snede

I forbindelse med områdefornyelsen i Nørre Snede har vi – i tråd med Henrik Dahls betragtninger om 'blikkets' betydning for stedets identitet og synlighed – opereret med tre perspektiver på byen: Et udefra-perspektiv, et mellem-perspektiv og et indefra-perspektiv.

- **Udefra-perspektivet** repræsenterer en række 'objektive' facts om Nørre Snede i form af demografiske og geografiske data og oplysninger fra forskellige undersøgelser
- **Mellem-perspektivet** repræsenterer en faglig, kommunal og kvalitativ vinkel på byen, her baseret på projektgruppens fortolkning af byen
- **Indefra-perspektivet** repræsenterer borgerens syn på sin by, her i form af refleksioner fra en af deltagerne i Borgerpanelet samt borgernes blik på byens styrker og udfordringer.

Udefra-perspektivet

Ved kommunalreformen blev Nørre Snede sammenlagt med Ikast og Brande. I den forbindelse mistede byen sin status som centerby og fik i stedet position som den nye kommunes tredjestørste by. Nørre Snede har to erhvervsområder – begge med en blanding af mindre og større virksomheder. Erhvervsområderne ligger ved henholdsvis den østlige og den vestlige indkørsel

til byen. Tæt ved Nørre Snede Kro findes Danmarks største småkage- og kiksfabrik; Kelsen Group A/S.

Der bor i dag ca. 1.900 indbyggere (2009) i Nørre Snede. Hovedparten af byens beskæftigede arbejder inden for industrien og de primære erhverv. Den generelle sammensætning af borgerressourcer fordeler sig i en lille andel af ressourcestærke (levetårnsressourceindeks 6-8) og en stor andel middel- og ressource-svage beboere (forstået som beboere med levetårnsressourceindeks 3-5 og 0-2). Sociale forskelle beskrives i denne sammenhæng i forhold til uddannelsesniveau, socioøkonomisk status eller indkomst. Levetårnsressourcer dækker over forhold som at være gift samt at have børn, at have en boglig uddannelse, at have en erhvervsindkomst, at have en indkomst på mere end 250.000 kr. om året, at være funktionær/selvstændig, at have et lederjob eller at bo i ejerbolig. Summen af levetårnsressourcer kan beskrives med et ressourceindeks.

Aldersmæssigt fordeler Nørre Snedes borgere sig således:

- 0-6-årige udgør ca. 20 %
- 17-35-årige udgør ca. 15 %
- 36-50-årige udgør ca. 20 %
- 50 + udgør ca. 45 %

Deltagernes analyse af midtbyen foretages ud fra tre præferencevinkler: det funktionelle, det emotionelle og det æstetiske. Herefter indkredses og diskuteres deltagerne nutidige og fremtidige fællessteder/aktiviteter for byen, og endeligt prioriteres og analyseres gruppevis fem steder, som panelet vurderer er de mest centrale og konkrete indsatsområder i områdefornyelsen. I grupper med kaffekurv, småkager og blomstret dug besøger deltagerne et udpeget og tildelt fællessted og foretager sammen en første 'on the spot'-registrering og analyse.

'Byen har erfaring med unge, som kører dødsførsel ned gennem strøget om natten'

Erfaringer og data fra Kommunens Børne- og familieafdeling viser bl.a. en række sociale og sundhedsmæssige problemer. Der er familier, som økonomisk og socialt er endda meget vanskeligt stillede. Umiddelbart viser data, at der er flere handicappede børn, flere misbrugere og mere vold i Nørre Snede end i kommunens øvrige byer.

Byens hovedstrøg ikke længere et aktivt og levende handelscentrum for den lille by. Her vidner slidte og misligholdte bygninger om butikslukning og opkøb med henblik på billig udleje. På grund af de lave huslejer i midtbyen er der her en koncentration af familier med små indkomster, og det gør oplevelsen af de i virkeligheden meget lokalt placerede sociale problemer i byen til en oplevelse af generel fattigdom.

Byens to store dagligvarebutikker ligger omkring krydset, som er byens trafikale og handelsmæssige centrum. Strøget og Bredgade har enkelte butikker og byfunktioner tilbage. Bageren er velbesøgt og bliver flittigt brugt af pendlere på deres vej gennem byen. Succesen har den bagside, at hovedgaden morgen og eftermiddag er tæt af parkerede biler.

Nørre Snede har i mange år været præget af gennemkørende trafik.

Til trods for at de store veje er i dag ført uden om byen, diskuteres det, i hvor høj grad omfartsvejen har aflastet byen tilstrækkeligt. Bymidten er stadig domineret af

personbiler, og den tunge trafik har langt fra opgivet Nørre Snede som smutvej. I kraft af bilernes dominans er byrummene generelt triste. Det er tydeligt at aflæse, at bilerne har høj prioritet i Nørre Snede, da samtlige pladser anvendes til parkering.

I oktober 2009 iværksatte Drift og Anlæg en trafiktælling i Nørre Snede. Trafiktællingen viste en årsdøgns trafik på 4.400 bilister gennem Nørre Snede, hvoraf 784 køretøjer over 3500 kg passerer gennem byen på et enkelt døgn. Heraf udgør 149 lastbiler og busser. På omfartsvejen er trafikmængden mindre; her er årsdøgns trafikken på 2.953. Til gengæld kører der flere lastbiler og busser via omfartsvejen. På hverdage kører der således 1.049 busser og lastbiler uden om Nørre Snede by. Endvidere er der målt særdeles høje hastigheder gennem byen – helt op til 149 km/t.

Byen har erfaring med unge, som kører dødsførsel ned gennem strøget om natten.

For ikke så mange år siden besluttede det daværende byråd at forbedre Bredgade, byens andet hovedstrøg, ved at forny belægningen og gadelamperne. Renoveringen havde efterfølgende ikke nogen afsmittende positiv effekt på detailhandlen eller boligejernes ansvarsfølelse for byens overordnede æstetiske udseende. Projektet, blev til på initiativ af en lille gruppe aktive borgere og var ikke altså ikke forankret i en bredere fælles proces eller høring.

W2:Værdier og temaer

TAG MIG!
- JEG ER EN RIGTIG
SUND VÆRDI!

Denne Workshop afholdes på Vækstcenteret, da Vækstcenteret trods 27 år i byen stadig er ukendt område for mange af byens borgere.

De værdier, som ligger til grund for visionen for Nørre Snede byfornyelse er fastlagt på baggrund af resultater fra denne workshop. Deltagerne skal indkredse og udfolde grundværdierne for Nørre Snedes fremtid samt, hvilke centrale temaer, byfornyelsesindsatsen skal fokusere på. Med udgangspunkt i en række værdier formuleret på baggrund af den forudgående W1/Ana-

'Fællesskab forudsætter nødvendighed' Suzanne Brøgger

Mellemperspektivet

"Fællesskab forudsætter nødvendighed" Suzanne Brøgger

Grundlæggende befinder vi os et godt sted. Udgangspunktet er en gammel jernalderboplads midt på Jyllands højderyg, med smuk udsigt mod vest, omgivet af egekrat, søer, enebærenge og skov. Her har de gamle siddet og hygget sig.

Tiden er gået gennem årtusinder, og omkring år 1100 er der kommet en kirke, som efter datidens forhold har været ganske stor og smuk med kvadersten, løvehoveder og en af Danmarks bedste døbefonte. Kirken er opstået på grund af beliggenheden ved Hærvejen/Kongevejen, den hellige kilde og al den trafik, det har givet. Der er også kommet en tværgående vej til, for Horsens havde på et tidligt tidspunkt sin guldalder som strålende handelsby. Og kroen, den har ligget på sin plads siden middelalderen. Herfra har vilkårene udviklet sig gennem århundreder. I dag opleves byen for den gennemrejsende som ét stort vejkrøys omgivet af småbebyggelse.

For små hundrede år siden var Nørre Snede en by med flere indremissionske retninger, og stemningen har ikke været til samarbejde og kompromiser. Byen var præget af dels købmændskab, dels tørve- og brunkulsgrovere. Købmænd var, og er, gode til selv at få tingene til at ske

– og tørvegraverne i Nørre Snede har ikke krævet indflydelse. Det betød, at en mindre del af indbyggerne har handlet for, og ofte hen over hovedet på, størstedelen af det lille samfund.

For en by som Nørre Snede har det ikke været enkelt at løse større lokale opgaver med en høj grad af fælles indsats og bred ejerskabsfølelse, og de manglende konstruktive erfaringer præger stadig byens beslutningsdygtighed. Heri ligger en væsentlig del af udfordringen ved byfornyelsen i Nørre Snede.

Generelt kan man sige om de gamle centerbyer, at befolkningen ikke har haft samme nødvendighed af på eget initiativ at løfte i fællesskab, som man har det i de mindre landsbysamfund. I centerbyerne har man kommunen til at tage og forvalte initiativerne. I de mindre og mere anonyme bysamfund er det nødvendigt selv at være aktiv hvis man ønsker forandring eller udvikling. Præcis denne udfordring er aktuel for Nørre Snede lige nu.

Med den baggrundsviden har samarbejdet med og om Nørre Snede været positivt overraskende. Allerede på styregruppens indledende procesdag (før borgerne blev inddraget) gik det op for deltagerne, at deres individuelle oplevelser med Nørre Snede ikke stemte overens med det fysiske indtryk, byen giver. Byens yderside udtrykker langt fra indersidens ressourcer og potentialer. Den erkendelse er blevet ved med at vokse, som processen med områdefornyelsen og derigennem samarbejdet

lyseworkshop skal deltagerne prioritere 3-5 værdier, som de finder væsentlige for byfornyelsen. Efterfølgende skal de koble værdierne til byens nutidige forhold med henblik på at skabe et udgangspunkt for den videre refleksion over byens fremtidige værdier.

‘Byfornyelse med hjertet handler i høj grad om kommunikation’

med byens borgere er skredet frem.

Der har for projektgruppen vist sig en ikke ubetydelig handlekraft, som på ydersiden kan aflæses i det faktum at byen har 392 virksomheder hvoraf de ca. 350 er en-mandsfirmaer. Det er mange mennesker, som er gået efter deres gode idé, i en by med kun 1.900 indbyggere. Endvidere har oplevelsen af borgernes samarbejdsvilje og respekt for helheden været markant.

Når en by med så udtalte potentialer og ressourcer ikke for længst har fornyet sig selv, kunne det netop have med de historiske omstændigheder at gøre. Handlekraften er udsprunget fra de få, og samarbejdet og fællesskabsfølelsen har foldet sig ud i mindre grupperinger – ofte i polaritet til ‘de andre’. Byen har holdt sig oppe ved hjælp af et hierarki som har befordret selvforståelsen, men stået i vejen for følelsen af bred sammenhæng, medindflydelse og ejerskab.

Indefra-perspektivet

"Borgerinddragelse og medindflydelse på byens udvikling... Ja tak!"

Jeg vil starte med at præsentere mig selv for at fremme forståelsen af min binære interesse for dette byfornyelse-projekt. Jeg er på 23. år bosat i Nørre Snede by, og jeg har tre børn, som dels er skolesøgende, dels i dagplejesystemet. I mit daglige arbejde er jeg selvstændig ejendomsmægler i egen forretning i Nørre Snede.

I starten af 2009 fik vi i Nørre Snede den positive og glædelige melding, at der angiveligt kunne oppebæres op til ca. 15 mio. kr. til gennemførelse af en områdefornyelse i vores by.

En længe tiltrængt områdefornyelse. Ja dét skal der ikke herske tvivl om. Men denne udmelding blev nok af sædvane modtaget med en vis skepsis blandt byens borgere, idet vi desværre i Nørre Snede ikke er forvænt med, at der sker nogle umiddelbare aktive tiltag i kølvandet på sådanne udmeldinger. Blandt kommentarerne i byen hørtes bl.a. "Hvordan kan vi nu være sikre på, at vi får noget denne gang" – "Det er også bare spildt arbejde, I sidder der og laver, for pengene rækker jo alligevel ikke til nogen byfornyelse, når man har fået udbedret fejlene på broen ved omfartsvejen" – "Ja, den omfartsvej, der skulle fungere som omfartsvej til de vindmøl-

letransporter, som vi stadig har gennem byen"... Osv.

Alligevel var der for mig med disse udmeldinger i aviser og på borgermøde skabt en indre nysgerrighed og en følelse af medansvarlighed, der bragte mig videre i forløbet. En nysgerrighed efter at høre mere om mulighederne for medindflydelse og en medansvarlighed i forhold til at gøre byen til en attraktiv by at bo og være i – både som barn og voksent individ. Jeg vil være medvirkende til, at mine børn vokser op med et naturligt ejerskab til Nørre Snede by, at de føler sig stolte af at være barn af Nørre Snede og med rank ryg kan sige "Jeg kommer fra Nørre Snede, byen med det positive image og de gode historier!"

Drivkraften og omdrejningspunktet for mig blev helt klart min egen vision om et bedre Nørre Snede for mine børn, børnebørn m.m. Tænk om byen blev så attraktiv, at vi kunne skabe en interesse og en stedidentitet som var medvirkende til, at vores børn selv ønskede at bosætte sig her på længere sigt – i deres voksenliv. Det er derfor i den henseende et must, at vores børn og unge skal med på råd og agere vigtige sparringspartner i processen. Vi har brug for dem! De skal høres!

Ud over denne indgangsvinkel har jeg i mit arbejde et naturligt behov for at kunne tiltrække huskøbere til netop vores by. Jeg bruger dagligt væsentlig tid på at fortælle evt. tilflyttere om de 'goder', vi allerede kan tilbyde i vores by/område. Om vores infrastruktur og

de følelsesmæssige relationer, byen byder på. Det er imidlertid en god tanke, at man kan berige evt. købere med information om en områdefornyelse, der straks kan mane evt. grumme tanker om et tiltagende grimt Nørre Snede i jorden! En områdefornyelse som på længere sigt forhåbentligt vil fremmane en særdeles stolt ejendomsægler, der kan vise et ligeså stolt og pænt Nørre Snede frem. Det vil jeg glæde mig til.

Hvad er der så sket for mig og Nørre Snede siden de første udmeldinger om områdefornyelsen? Der er løbet meget vand i åen. Jeg var så heldig at blive udvalgt til borgerpanelet og har deltaget i fire workshops hen over 2009 – herunder et vældigt blæsende, inspirerende og fantastisk godt besøgt arrangement i Nørre Snede den 4. oktober – Tour de Nørre Snede. Vi har analyseret Nørre Snede by med det udgangspunkt, at det er den lokale befolkning, der har de bedste forudsætninger for at pege på de centrale problemer og eventuelle løsningsmuligheder i området. Det faktum har uden diskussion medført, at borgerinddragelsen har virket meget intenst, og har betydet nye dimensioner af gode løsningsforslag fra borgerpanelet. Det har været lærerigt, og personligt har jeg haft en oplevelse af en større tilknytning til området – til min by. Jeg er blevet beriget med en masse nye erfaringer og fortællinger om byen. Skolen har et entreprenørskabsprojekt, hvor min søn og en del andre børn deltager med stor interesse. Det er inspirerende samtaler, der føres med børnene om deres syn på Nørre Snede, og hvilke ideer de har til et ander-

ledes Nørre Snede. Projekt "Bypark" er børnenes vision om et fællesskab med nye initiativer, leg, udfoldelse og samvær. Et sted med synligt aftryk af børn og unges medansvar for at udvikle en by, der er rar at være i.

Lad dette være de sidste ord fra mig med ønsket om en områdefornyelse som fortsat skabes i tråd med byen og borgernes idégrundlag – Nørre Snede, en by i udvikling.

■ Tinne Westfall Lambertsen, medlem af Nørre Snede Borgerpanel

 Tour de Nørre Snede

TOUR DE NØRRE SNEDE

Denne tredje workshop i områdefornyelsen har overskriften Tour de Nørre Snede. Her bliver alle byens borgere inviteret til at deltage i en usædvanlig og fælles oplevelse af udvalgte steder i byen.

Touren har til formål at skabe opmærksomhed om områdefornyelsen og formidle temaer og projektidéer til byens øvrige borgere ved at iscenesætte idéerne på en sjov og overraskende måde.

Borgernes blik på styrker, udfordringer og muligheder

I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen (se bilag om processen) havde borgerne mulighed for at lave deres personlige mini SWOT-analyse af Nørre Snede.

201 ud af 300 indkomne skemaer, har besvaret spørgsmålene omkring styrker og udfordringer i forbindelse med byfornyelsen. Her fremhæves kun de mest iøjnefaldende synspunkter.

De mest fremtrædende udfordringer:

138 mennesker mener, at trafikken, særligt den tunge trafik, og trafikshastigheden er belastende for byen. Det er det absolut tungest vejende synspunkt i undersøgelsen.

22 mener, at krydset ikke fungerer hensigtsmæssigt.

71 mennesker synes, at midtbyen er forsømt og trænger til byfornyelse.

45 mennesker har syn for det lave vedligeholdelsesniveau. Heraf fokuserer 30 på det offentlige rum, fortove, veje og renovering.

38 mennesker beskæftiger sig med de unges by, dens

mangler og problemer, der opstår på grund af manglende tilbud.

27 mennesker fokuserer på den nedlagte SPAR-butik og SPAR-området.

9 foreslår SPAR-grunden som oplagt placering af et kommende medborgerhus.

De mest fremtrædende styrker og deres modstykke:

Naturen omkring Nørre Snede er byens største styrke i henhold til undersøgelsen.

66 mennesker nævner den omkringliggende natur, udsigten og lyset som en styrke, byen kan bygge videre på.

Til gengæld nævner 42 mennesker forskellige aspekter af fraværet af grønne oaser, blomster, parkanlæg i byen og forbindende stisystemer fra byen ud i naturen.

Den lille størrelse og det faktum, at alle kender hinanden (i hvert fald af udseende) er en fordel for Nørre Snede. Det befordrer frivillighed og fællesskabsfølelse. Aspekter omkring fællesskab, frivillighed, foreningsliv og menneskelige ressourcer trækker 34 besvarelser. Som udfordring i det sociale aspekt træder det manglende fællesskab og samarbejde frem med 25 synspunkter.

40 mennesker er med forskelligt afsæt optaget af posi-

- SJØVT AT SIDDE I DEN
GAMLE BANK OG TEGNE
MED JER...

JEG STEMPLER STADIG
PILGRIMS-PAS! NU SKAL I
BARE HØRE...

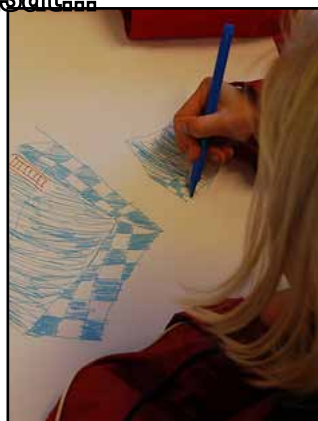

Gennem iscenesættelsen bliver de udvalgte steder i byen sat i spil, og byens borgere inspireres til at opleve byen på nye måder og under uvante former. Touren skal føje det første kapitel til Nørre Snedes nye historie, og det er hensigten, at borgerne efter Touren ser byen i et mere fremadrettet perspektiv, der fokuserer på byens potentialer for udvikling og på byens mærkbare handlekraft.

tive kvaliteter ved byens grundliggende funktioner. Kirken og hallen får mest fokus, med henholdsvis 9 og 7 synspunkter.

Generelt kan man sige, at der er et naturligt fokus på byens mest fremtrædende kvaliteter og mangler. Og at de mere bløde eller mindre fremspringende aspekter ved byen er bredt repræsenteret som enkeltstående udsagn.

En borger beskriver, at udfordringen i Nørre Snede er at "igangsætte en cirkelvirkning gennem nyskabelse, renovering, vedligehold og renholdelse af hele byen, som i fremtiden fastholder en løbende funktionel, emotionel og æstetisk udvikling".

Tour de Nr. Snede gennemføres i et samarbejde mellem konsulenter og arbejdsgrupper fra borgerpanelet. Arbejdsgruppernes arbejde er at iscenesætte deres temaer og projektidéer på de relevante steder i byen. Kravet til iscenesættelserne er, at de skal være inviterende og beskrivende.

Trods spredt modstand i handelslivet på grund af rygter om lukning af krydset, og stort arbejdspress internt i grupperne op til den 4. oktober, folder Tour de Nørre Snede sig ud på dagen og bliver en stor succes. Der kommer op mod 300 borgere fra byen og udtrykket for opbakning er massivt. Tourens hovedattraktion er et 60 m2 stort telt midt i krydset. Teltet har græs på 'gulvet' fire dagligstuer og en mindre granskov omkring sig. Fra dette scenarie taler borgmesteren til de mange deltagende borgere, og herfra udgår en række guidede ture rundt i byen. Dagen ender med fællessang i teltet, hvor byens 30 år gamle Hærvejskor holder verdenspremiere med Vækstcenterkoret.

3.

Værdier og vision

Nørre Snedes grundværdier for byfornyelsen

Byfornyelsesprogrammet folder sig ud omkring tre grundværdier, som Borgerpanelet prioriterede på processens anden workshop. Panelet blev præsenteret for fjorten værdisæt, som de forholdt sig overordnet til i forhold Nørre Snede som helhed, og derefter specifikt til i forhold til de fire fællessteder.

Værdisættene bestod af fjorten positive værdier med tilsvarende negative modsætninger. Den negative modsætning var tænkt som inspiration, ifald den positive værdi ikke vandt genklang. Værdisættene var følgende:

Historiens vingesus/historieløs
 Ansvarlighed/uansvarlighed
 Tolerance/intolerance
 Udfoldelsesmuligheder/begrænsninger
 Fællesskab/individualitet
 Sundhed/manglende sammenhængskraft
 Tryghed/utryghed
 Medindflydelse/hierarkisk beslutningsprocedure
 Stilhed/larm
 Handlekraft/passivitet
 Bæredygtighed/kortsigtet
 Frihed/snævre rammer
 Kreativitet/vanetænkning
 Stolthed/mindreværd

Alle værdisæt blev på workshoppen diskuteret og nuanceret af Borgerpanelet, som derefter prioriterede værdierne Fællesskab, Tryghed og Udfoldelsesmuligheder som de centrale værdier for områdefornyelsen. Derudover blev værdierne Sundhed, Medindflydelse, Mangfoldighed og Historiens vingesus prioriteret i forhold til forskellige fællesteder (se afsnit 5).

Byfornyelsen i Nørre Snede skal bygge på og understøtte borgernes ønske om:

- FÆLLESSKAB
- UDFOLDELSESMULIGHEDER
- TRYGHED

Følgende er Borgerpanelets refleksioner over de tre værdier:

Fællesskab: "... er grundlaget for den positive udvikling i Nørre Snede". – "Byfornyelsesprojektet skal være med til at generere og skabe rammer for et konstruktivt fællesskab som fundament for Nørre Snedes trivsel og udvikling i fremtiden". – "Byen har et rigt foreningsliv og mange forskellige fritidstilbud til sine borgere, men der har været en tendens til, at de mange initiativer og tilbud konkurrerer med hinanden i stedet for at understøtte hinanden". – "Et bredere funderet fællesskab sikrer, at det ikke altid er Tordenskjolds soldater, som bliver hørt." – "Fællesskab forpligter – så man ikke holder nogen udenfor". – "Fællesskab handler om at opbygge et

De tre andre begivenheder foregår dels på byens nye overdrev, hvor præsten og byens naturvejleder beskriver Nørre Snedes historiske og biologiske sjældenheder. Hærvejs- og Vækstcenterkoret synger smukt i strid blæst, og arbejdsgruppen deler kildevand ud. Den tredje begivenhed er Sydbank, som denne dag er åben for input til et kommende medborgerhus. Her øves Nørre Snedes nye 'byfornyelsessang' skrevet af en deltager i Borgerpanelet.

Sidste og fjerde begivenhed foregår på SPAR-pladsen, hvor arbejdsgruppen har opstillet en bus, en amfiscene bygget op i europaller og et guldbryllupsorkester, som spiller i SPAR-bygningen.

“Et bredere funderet fællesskab sikrer, at det ikke altid er Tordenskjolds soldater, som bliver hørt”

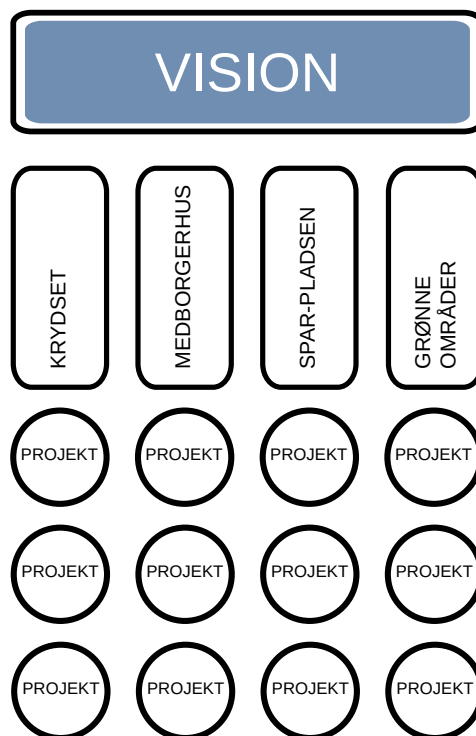
fælles behov for samarbejde på tværs af interesser – helst allerede i morgen!” – “Nye netværk og fælles indflydelse”. – “Fællesskab på tværs af foreningerne, som også velkommer tilflyttere, som ikke er foreningsmennesker”

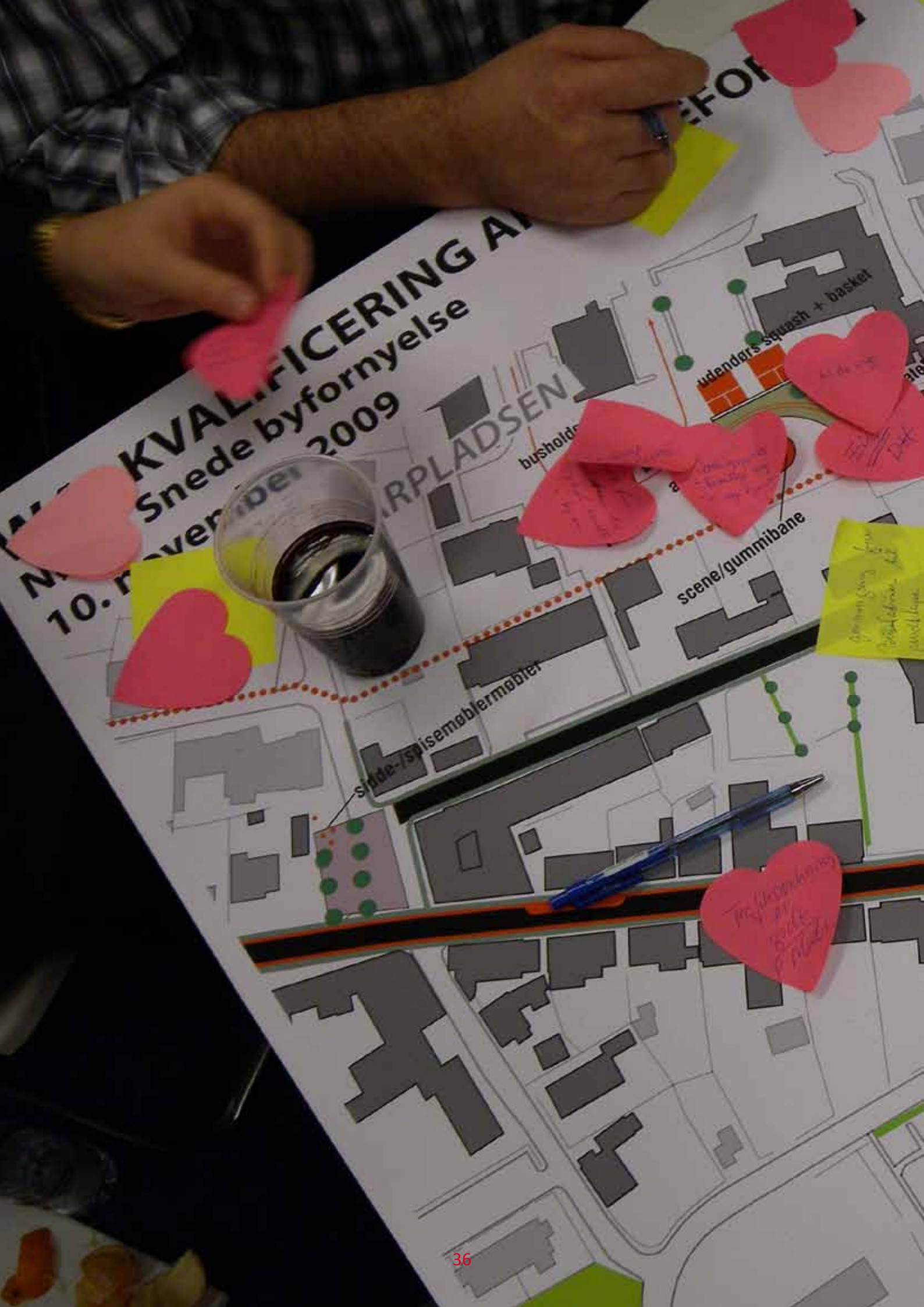
Udfoldelsesmuligheder "... handler om spontan udfoldelse. Børn skal kunne udfolde sig på vej til skole: De skal gå, cykle, løbe, hoppe, hinke, lege. De skal ikke køres til skole!” – “Udfoldelsesmuligheder er også medbestemmelse” – “Udfoldelsesmuligheder omfatter skole og foreningsliv, kultur og fælles mødesteder”. – “Det er udfoldelsesmulighederne, der skal sikre vores sundhed, og at folk har kontakt med hinanden og naturen”

Tryghed "... opstår, når mennesker har kendskab og tillid til hinanden og tør folde sig ud med hinanden”. – “Tryghed er, når der eksisterer en fælles ansvarsfølelse mellem byens borgere omkring byens udvikling”. – “Tryghed er, når byen har en stærk profil og identitet”. – “Tryghed handler også om fremtiden for byens unge – at de har tillid og positive forventninger til fremtiden”. – “Det er tryghed, når man kan komme sikkert over vejen”. – “Tryghed gør, at vi tror på fremtiden, og at familier og virksomheder flytter til byen”. – “Tryghed er sammenhængskraft i byen – at den hænger sammen og ikke er opdelt i fire dele”. – “Tryghed er, når man tør fremkomme med sin mening”.

Visionen for Nørre Snede 2015 er formuleret med

udgangspunkt i de grundværdier, som er udpeget af Borgerpanelet, og bygger på det fælles fundament, som blev etableret ved projektets begyndelse. Samtidigt er visionens udsagn begrundet i den oplevelse af positiv udvikling, som byen har gennemgået de sidste ni måneder.

KVALIFICERING AF Snede byfornyelse 10. november 2009

PLADSEN

udendørs squash + basket

scene/gummibane

side-/spisemøbler

W4: Kvalificering af projekter

W4: KVALIFICERING AF PROJEKTER

JA, JEG ER JO
TILFREDS MED, AT
RUTEBILSTATIONEN ER
PÅ RETTE PLADS!

TÆNK AT SÅ MANGE SMÅ
POST IT'S KAN ENDE I
ÉT PROJEKT, SOM VI
ER ENIGE OM!

NU GÆLDER DET
OM AT HOLDE
SKRUE I VANDET

På baggrund af resultaterne fra workshop 2 og 3 har NIRAS Konsulenterne i samarbejde med Ikast Brande Kommunes områdeformyelses-koordinator udarbejdet en række skitseforslag, som præciserer de idéer til projekter, der er fremkommet under forløbet med borgerpanelet, og som borgerpanelet iscenesatte i byen den 4. oktober.

På workshop 4 analyserer og kvalificerer borgerpanelet skitseforslagene, og resultatet af workshoppen bliver brugt til at foretage de endelige justeringer af skitserne, inden de bliver forelagt styregruppen den 20. november 2009. Borgerpanelet er positivt indstillet over for forslagene, ikke mindst fordi forslagene er tro mod panelets ønsker og idéer.

Vision for Nørre Snede 2015

Det er 2015, og Nørre Snede har indtaget sin rolle som inspirerende og kreativ medspiller i Ikast-Brande Kommune. Byen har de sidste fem år udviklet et aktivt og moderne nærdemokrati, og andre byer i kommunen henter inspiration og viden hos Nørre Snede-borgerne, når det handler om at skabe og organisere medansvar og medindflydelse i lokalsamfundet.

Med afsæt i områdeformyelsen er byen i fuld gang med at udvikle sig fra at være en stagnerende by præget af gennemkørende trafik til at være et aktivt og trygt lokal-samfund, hvor byens borgere sætter deres fælles synlige aftryk på byens udvikling.

Takket være et omhyggeligt forarbejde har trafikken gennem byen fundet et leje, som er tilfredsstillende både for erhvervsdrivende og skolebørn på cykler. Krydset er ikke længere et grimt knudepunkt, men et selvfølgelig og velfungerende kendetegn for livsnerven i Nørre Snede. Bussernes tilbagevendende til "SPAR-pladsen" har vist sig at gavne ikke kun borgerne, men også handels- og kulturlivet.

At Nørre Snede er under forandring, ses tydeligt i de mange nye opholds- og udfoldelsesmuligheder, der er etableret rundt omkring i byen. De nye aktiviteter er afstemt det enkelte sted, og de fremhæver egenarten i byens små og store oaser, der bruges flittigt af alle aldersgrupper.

De unge er meget mere synlige i bybilledet her i 2015. Til juli afholdes den 4. ungdomskoncert i anlægget. Den tilbagevendende begivenhed er en succes, der tiltrækker unge fra hele kommunen, og det faktum,

at byens Ungeråd selv arrangerer koncerterne, giver genlyd også ud over kommunens grænse.

De unges kreativitet og samarbejde har haft en fornyende afsmittning på byens næsten 50 år gamle tradition for byfest. Præriefesten har fået en ungdomsscene til lokale bands og et standuptelt til kommende ungdomstalenter.

Den 8 km lange Hjertestesti har skabt en ny tradition, nemlig "Prærieløbet". Mange motionister fra hele kommunen deltager og benytter løbeturen som et træningsmål i løbet af året. Parallelt med Prærieløbet er børnenes "Løb en tegneserie" – et lille motionsløb for de mindste på byens indre børnekultur-løbesti.

Nørre Snedes kulturliv er mangfoldigt, og udveksling i form af foredrag, workshops og fælles middage omkring forestående opgaver foregår ofte i Multi-Kultiværksætterhuset. Navnet afspejler, at huset også er rammen om byens iværksætternetværk. Netværkets tværfaglige sammensætning og kreative udfoldelse er blevet et fokuspunkt for kommunens vækstlag og har tiltrukket adskillige ressource-stærke og kreative familier til byen.

Alle disse aktiviteter og initiativer kræver koordinering mellem byens forskellige aktører. Kommunikation er derfor den allervigtigste pointe i fortællingen om det nye Nørre Snede. Ved at fokusere på byens potentiale for fællesskab og en anerkendende og fordomsfri dialog mellem byens forskellige aktører er det lykkedes at skabe positive og handlekraftige forventninger til fremtiden – den egentlige drivkraft i al konstruktiv udvikling!

DIALOGMØDE MED ERHVERVSLIVET

MEDBORGERHUSET
KAN LIGGE I 'BAK
INN'

DET GÅR IKKE,
AT SNØRE
TRAFIKKEN AF!

VI SKAL LÆGGE
NYE AKTIVITETER I
FORBINDELSE MED
EKSISTERENDE

D. 6. januar afholdes møde med erhvervslivet, som er specifikt er inviteret til at kommentere de foreløbige skitseprojekter. Deltagerne både analyserer og kvalificerer forslagene i en workshop, der afsluttes med at deltagerne gruppevis præsenterer de forslag, som de især finder vigtige i byfornyelsen. Derudover kommer deltagerne med vigtige pointer, som de mener, der skal tages særlig højde for i det videre arbejde med projekterne.

'Fællesskab handler om at opbygge et fælles behov for samarbejde på tværs af interesser - allerede i morgen!'

VISIONEN er udmøntet i følgende konkrete målsætninger for fremtiden:

I fremtiden vil Nørre Snede:

- Gøre en inspirerende forskel i Ikast-Brande kommune
- Være en handlekraftig by, hvor borgerne har indflydelse og tager medansvar for byens udvikling
- Være en sund, tryk og rummelig by både fysisk og mentalt
- Være en by hvor børn og unge tager plads og sætter deres synlige aftryk
- Udvikle sig fra at være en by mærket af gennemkørende trafik til at være en levende og udfoldet by, der inviterer til både korte og livslange ophold

Det betyder at vi med afsæt i områdefornyelsen skal:

- Skabe en organisatorisk ramme om et inklusivt fællesskab, der fremmer dialog, anerkendelse og kreativitet
- Tænke sundhed, leg og fællesskab ind i byens nye initiativer
- Udvikle vores fælles rum, så de appellerer til og understøtter udfoldelse og samvær for flest mulige
- Nedbringe mængden af tung trafik og hastigheden gennem byen til et leje, som både tilgodeser de bløde trafikanter og handelslivet
- Give byens børn og unge konkrete muligheder for at få indflydelse på og medansvar for et aktivt og kreativt børne- og ungemiljø i byen

DAS UHU-EMPOWERMENT AF DE UNGE

NU VED JEG PRÆCIS,
HVAD VI SKAL MED VORES
COMPUTERRUM!

DET HAR VÆRET DE SEJESTE
TRE DAGE!

I 3 dage og aftener designede, byggede, filmede, digtede, malede og spiste 7 udvalgte unge fra 8. årgang på Nørre Snede skole, sammen med Bureau DeTours. Resultatet blev en "Hang Loose Crypt" som må være enestående i Danmark.

Projektet handlede grundlæggende om at vække de unges sovende kreativitet. Kreativiteten foldede sig ud over forventning, og både Das Uhu (som projektet nu hedder), filmen: Das Uhu: <http://www.youtube.com/watch?v=L2VlpDUL17M> og selve den fælles proceserfaring lever nu som en teaser til sommerens ungeprojekt. Projektet er beskrevet på side 63.

Indsatsområder og projekter

I workshopforløbet har Borgerpanelet forholdt sig generelt til byen som helhed, og specifikt til byens 'fællessteder' og 'fællesaktiviteter'. Med fællessteder og fællesaktiviteter menes steder og funktioner, der har en væsentlig betydning (positiv som negativ) for et flertal af byens borgere og for byens trivsel og sammenhængskraft. Borgerpanelet har igennem dette arbejde udpeget fire fællessteder plus en særlig indsats for de unge som primære indsatsområder for områdefornyelsen. Det betyder, at indretningen af disse fællessteder sammen med indsatsen for de unge skal understøtte de grundlæggende værdier og medvirke til at virkeliggøre visionen for områdefornyelsen i Nørre Snede.

AFSLUTNING PÅ PROGRAMFASEN

DA JEG FOR 15 ÅR SIDEN FOR FØRSTE
GANG KOM TIL
NØRRE SNEDE...

DÉR ER MIN YNGLINGSBRIK...!
DEN SKAL JEG HAVE MED HJEM
TIL MINDE OM MIT BIDRAG TIL
PROCESSEN.

Borgerpanelet og styregruppen mødes i Menighedshuset for at markere afslutningen af programfasen og starten på projekterings- og gennemførelsesfasen. På mødet mindes borgerpanelet den forgangne proces og præsenteres for den nye organisationsstruktur omkring det videre samarbejdsforløb. Peter Høeg oplæser sin 'fortælling om Nørre Snede' for panelet, som bifalder hans ord om byen. Fortællingen findes på side 8-9 i dette hæfte. Alle i borgerpanelet udvælger sig en brik fra et samlet puslespil, der viser en collage af fotos fra processen. Brikken er en gave og et minde, der symboliserer samarbejdets vigtighed og at alle er vigtige brikker, der kun sammen kan skabe en helhed (det emotionelle) Brikken er magnetisk og kan bruges i det daglige på køleskabslågen (det funktionelle) og puslespillet og især nogle af brikkerne er ret flotte (det æstetiske)

VISION

KRYDSET

MEDBORGERHUS

SPAR-PLADSEN

GRØNNE
OMRÅDER

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

PROJEKT

EMNEUGE PÅ SKOLEN: BYFORNYELSE MED HJERTET

Ikast Brande Kommune planlagde sammen med Nørre Snede Skoles 4., 5. og 6. årgangs lærerteam en emneuge i oktober, som omhandlede områdefornyelsen i Nørre Snede.

Arkitekt Stephan Gustin fra Arkitektfirmaet Gustin, tilrettelagde og guidede processen som blev en frodig manifestation af ønsker fra børnene. Projekterne bar præg af byens mangel på legerum og krydset som dominerende faktor for alle aldersgrupper. Fordi vores oprindelige organisationsform ikke gav egentlig rum for børnenes direkte deltagelse i den videre proces, lykkedes det ikke at integrere de bedste af forslagene i det endelige skitseforslag, men børnenes grundlæggende budskab er i høj grad blevet hørt og dermed opmærksomheden på leg og aktivitet i de nye offentlige rum i byen.

The background of the page is decorated with several stylized floral motifs in shades of gray. These include a small eight-petaled flower in the top left, a larger five-petaled flower in the top right, a cluster of small circles on the left, and several other individual flowers of different sizes and petal counts scattered across the page.

4.

Hovedgrebet

4. Hovedgrebet

Krydset og Strøget

SPAR-området

De grønne rum

Medborgerhus

Empowerment af byens unge

SPAR-grunden

STRØGET

strøget

BREDGADE

sydbank

Vækstcenteret

branddammen

krydset

menigheds huset

skole

SKOVBAKKEN

**kirkens
reservejord**

anlæg

overdrevet

Præriepladsen

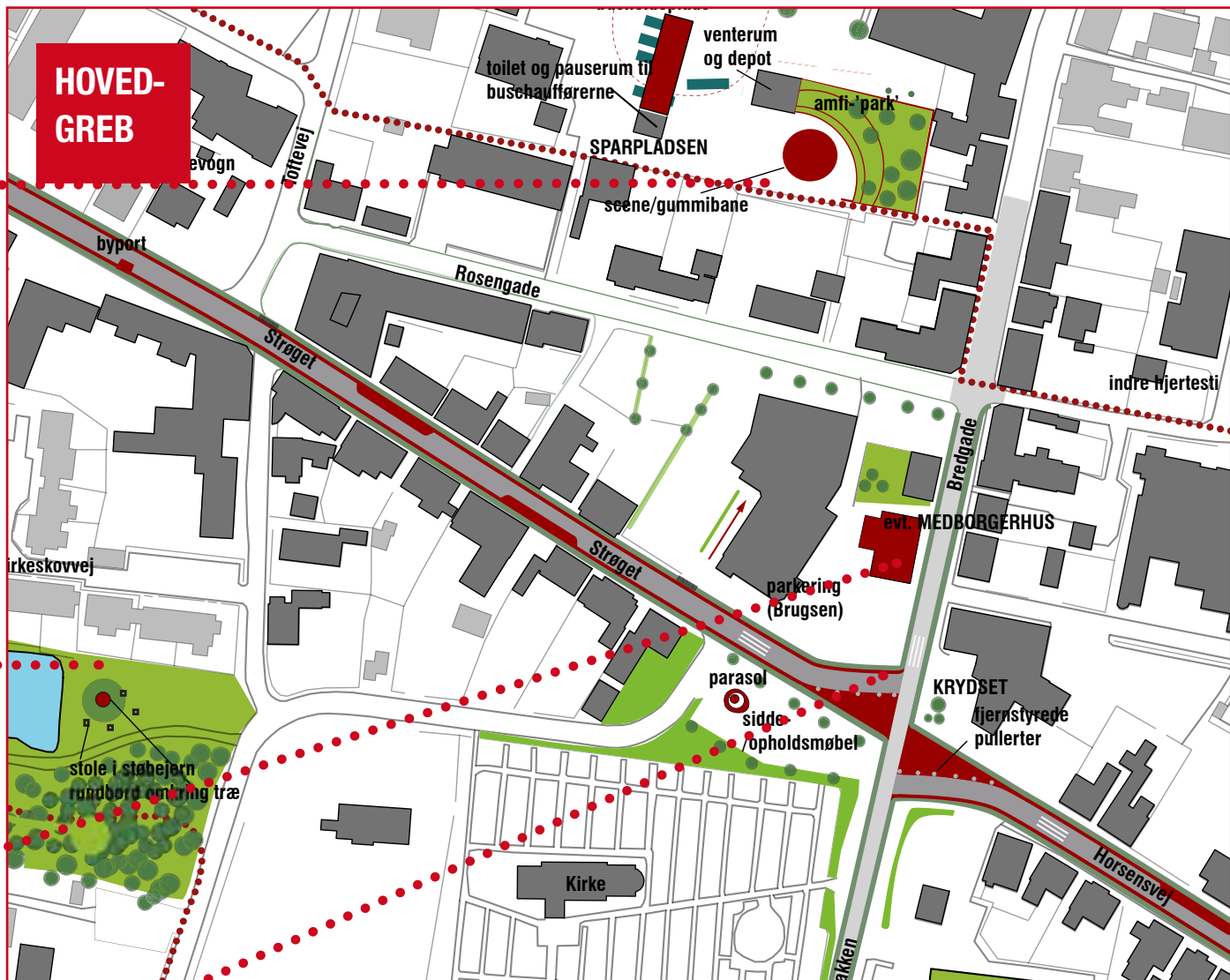
eksisterende busstation

HORSENSVEJ

skoven bag stadion

Hovedgrebet

De prioriterede fællessteder er kendetegnet ved, at de har potentiale som naturlige mødesteder og dermed er væsentlige for byens sammenhængskraft. Samtidig udgør flere af stederne 'bagsider' i byen, som trænger til omdannelse, mens andre fællessteder udgør byens fysiske og 'mentale' forbindelser.

De principielle løsningsforslag til byens fremtidige fællessteder er fremkommet på baggrund af den ambitiøse inddragelsesproces af Nørre Snedes borgere.

Løsningsforslagene til fællesstederne ligger derfor i tråd med borgernes konkrete ønsker til områdefornyelsen. Det er hensigten, at de nye fællessteder i deres form og udtryk skal synliggøre den positive handlekraft og iværksætterånd, der ligger under byens overflade, men som ikke udtrykker sig i byen yderside, som den ser ud i dag.

Fællesstederne skal derfor gennem udformning og materialevalg skabe sammenhæng og helhed i bybilledet på en måde, der manifesterer byens særegne rummelighed og ånd.

I det følgende beskrives de enkelte fællessteder i forhold til:

- Karakteristika og analyse
- Udviklingspotentialer
- Principielle løsningsforslag

Krydset set fra syd mod Bredgade. den gule bygning er den gamle Syd-bank, somer blevet brugt til afholdelse af workshops i løbet af processen

Parkeringsplads ved krydset nord for kirkegården

Krydset og Strøget

Karakteristika og analyse

'Krydset' er byens kendetegn. Her møder gæster og forbigående Nørre Snede, og samtidig er krydset et vigtigt sted for byens borgere, der for de flestes vedkommende kommer forbi flere gange om dagen. Krydset ligger højt i landskabet, og derfra har man et fantastisk udsyn ud over det midtjyske landskab. Krydset dannes af Brandevej/Horsensvej og Skovbakken/Bredgade, som er den gamle Hærvej. Hærvejen benyttes stadig af vandrere og er en del af pilgrimsruten fra Trondheim i Norge til det sydlige Europa.

I dag er byens primære hovedgade, Strøget, domineret af gennemkørende trafik. Den tunge trafik og mængden af gennemkørende personbiler udgør en trafikal barriere, som deler Nørre Snede i to dele. Antallet af lastbiler og personbiler, der kører igennem byen med alt for høje hastigheder, skaber følelsen af utrygge og begrænsende rammer for byens borgere og begrænser udfoldelsen af det møde, de naturligt har her.

Omfartsvejens uheldige udformning nord for byen får mange til at foretrække smutvejen gennem byen. Desuden har det vist sig, at ruten for en del af den tunge trafik planlægges efter østeuropæiske GPS-kort som ofte viser gennem Nørre Snede i stedet for uden om. Derfor er det en præmis for omdannelsen af krydset og for områdefornyelsen i det hele taget, at der gøres noget radikalt for at lede den tunge trafik og en del af den gennemkørende trafik uden om byen og ud på omfartsvejen.

Der er mange bløde trafikanter, der passerer gennem krydset flere gange dagligt. Skolebørnene er udsatte, både når de går og cykler til og fra skole, og udkørslen

fra Rørbækvej til Strøget er trafikalt usikker og ubehagelig. Samtidig er det vigtigt at huske på, at Nørre Snede er opstået omkring krydset, og at det trafikerede Strøget både er byens akilleshæl og selve livsnerven.

Brugsen, der ligger ved krydset, er en af byens vigtigste fællessteder og fungerer i dag nærmest som byens torv. Det er her, man møder sine medborgere, får sig en sludder med den, der passer kassen, taler om det, som skete i byen i går.

De få bænke, som byen har ved krydset og langs kirkegården, er klemt inde af parkerede biler, men benyttes alligevel af både borgere, cyklende turister og især de unge. Et andet foretrukket hængeudsted for de unge er en trappe ved Statoil.

Udviklingspotentialer

Borgerpanelet ser et udviklingspotentiale i Krydset og Strøget, der vil kunne understøtte værdier som fællesskab, tryghed, udfoldelsesmuligheder og identitet. Således skal Krydset i fremtiden være med til at stimulere og sikre fællesskabets udfoldelse, og det skal bearbejdes, så der skabes samling mellem de fire bydele, der grænser op til det. Det skal være trygt at gå over krydset, og trafikbelastningen og hastigheden skal nedsættes. Nørre Snede skal ikke længere identificeres med et grimt vejkrads.

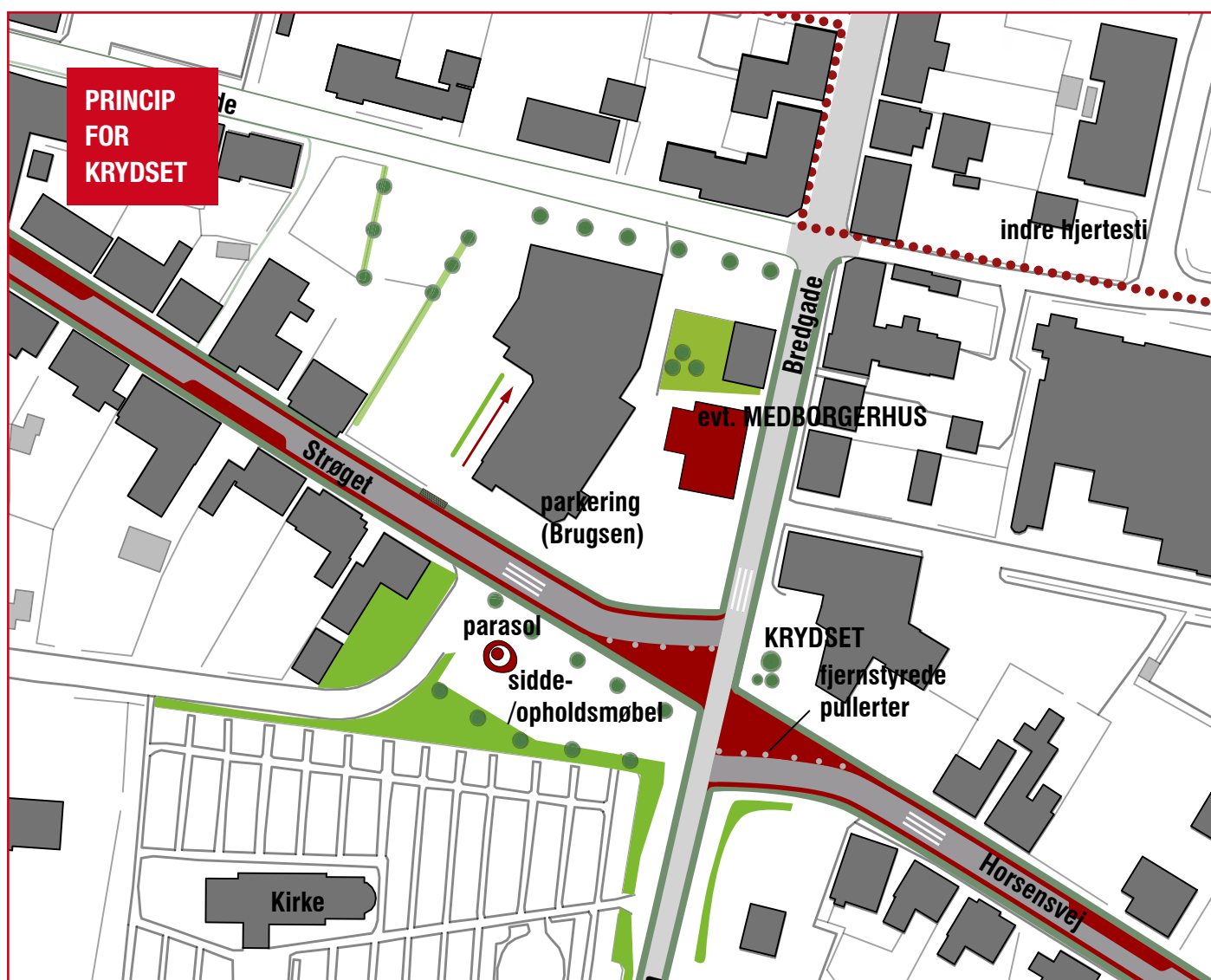
En omdannelse af krydset kan ses i sammenhæng med den såkaldte 'SPAR-plads', idet de to fællessteder begge kan bidrage til en ny indramning og forståelse af bycentrum og dermed skabe en mere sammenhængende, attraktiv og velfungerende bymidte.

Tankstation ved krydset ud til Bredgade. Rema 1000 ses i baggrunden

Kig fra krydset ned mod skolen

Principskitse for løsningsforslag omkring krydset

En byparasol som byinventar på en hhv markeds- og parkeringsplads (Tyskland)

Indsnævring af hovedgaden med zone for parkering og byinventar

Principielle løsningsforslag

På hovedgaden skal der etableres hastighedsdæmpende foranstaltninger, der minimerer fordelene ved at vælge Strøget frem for omfartsvejen. Sammen med en omdannelse af Krydset skal løsningsforslaget gøre gennemkørsel besværlig for tung trafik og lettere uforudlagt for bilister uden ærinde i Nørre Snede.

Kørebanen langs Strøget skal indsnævres ved, at der langs kørebanen udlægges en zone markeret med en særlig belægning. Zonen skal indeholde parkeringsbåse og byinventar som lygtepæle, affaldskurve og skilte. Som afslutning på hver parkeringsbåse skal der placeres et bymøbel, der både rummer beplantning og siddemulighed. Belægningszonen skal også indeholde et areal for cyklende.

Indledning og afslutning af belægningszonen skal markeres med et markant element, fx en skulptur, der samtidig skal fungere som et hastighedsdæmpende element langs hovedgaden. Der kan eventuelt udskrives en konkurrence om udarbejdelse og formgivning af skulpturerne.

Ved krydset, på kirkens nuværende parkeringsplads og ud til Strøgets belægningszone skal der placeres et stort bymøbel, der fremstår markant og utraditionelt i bybilledet og bidrager til manifestationen af byens særegne ånd – den kreative og mere sprælske 'inderside', som ikke er så synlig i dag.

Omdannelsen af selve Krydset har to målsætninger: Dels skal udformningen af krydset i sig selv fungere som en hastighedsnedsættende faktor i sammenhæng med den indsnævrede kørebane, dels skal krydset i fremtiden fungere som positivt kendetegn for byen og i højere

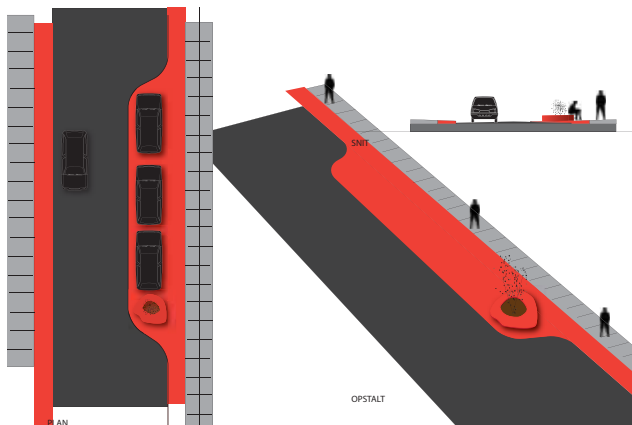
grad som et socialt samlingspunkt for byens borgere.

I krydset mødes to bevægelser: den historiske og mere langsomme i form af Hærvejen, Pilgrimsruten og de 'gamle' brosten – og den moderne og hurtige bevægelse på Strøget i form af hastig gennemkørende pendlertrafik, bilister der skyder genvej, tung trafik med last, der skal hurtigt fra et sted til et andet. Omdannelsen af Krydset skal medvirke til at fremhæve Hærvejen (pilgrimsruten) og de historiske træk igennem byen.

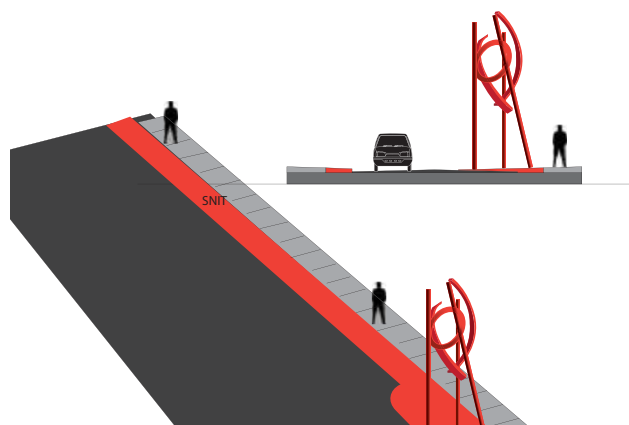
På illustrationsskitsen side 53 er dette gjort ved at forlænge Bredgades belægning tværs over Strøget. Trafikdæmpningen er etableret ved at 'vride' Strøget og koble det på Bredgade i to næsten modsatrettede tilkørsler på hver siden af gaden. Det betyder, at trafikken, der skal ad Strøget, må 'sno' sig i en kørecurve, der kun tillader personbiler at passere ubesværet igennem.

For den tunge lastbiltrafik er det således ikke længere en oplagt mulighed at vælge den hurtigere vej gennem byen via Strøget. Det er stadig muligt for forsyningstrafik med ærinde i Nørre Snede at komme nemt til og fra supermarkederne, kagefabrikken mv. ved at køre bagom via Rosengade, en rute som forsyningstrafikken allerede benytter sig af i dag. De lange vindmølletransporter, som jævnligt passerer byen kan hverken benytte omfartsvejen eller passere igennem det snoede kryds, og derfor er der på illustrationsskitsen opstillet en række fjernstyrede pullerter i krydset, som kan køres ned, når en vindmølletransport skal igennem.

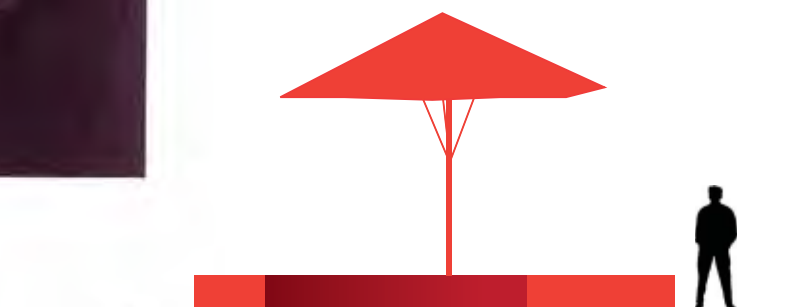
Status: Som det fremgår, repræsenterer Krydset en stor kompleksitet med mange problemstillinger, og flere forhold skal undersøges, inden omdannelsen finder sin endelige udformning.

Zone for parkering og bymøbel for beplantning og siddemulighed

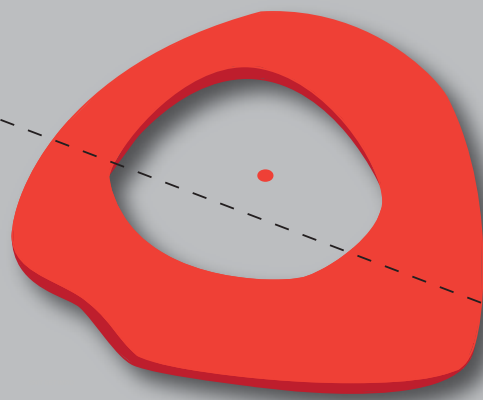

Markering af afslutning og start af zonen med en skulptur, der samtidig kan fungere som hastighedsdæmpende element

SNIT

OPSTALT

FACADE
NORD

Reference: Ma-Su Planning

Parkeringsareal på SPAR-pladsen

Der er fri adgang til SPAR-bygningen...

SPAR-området

Karakteristika og analyse

SPAR-området har en central placering i byen og har tidligere rummet flere byfunktioner: byens Busstation, et SPAR-supermarked, to banker og en elartikelforretning. I dag fremstår området som et diffust, øde og misligholdt sted i byen, der udelukkende bruges til parkering. De fleste af de omkringliggende bygninger vender ryggen til området, og derfor opleves stedet i dag som en bag-side i byen. Den tomme SPAR-bygning ligger centralt på området som en moderne ruin med smadrede ruder og ødelagt inventar. Bygningen signalerer 'by i forfald'.

Udviklingspotentialer

Borgerpanelet ser et udviklingspotentiale på SPAR-grunden, der retter sig mod værdier som fællesskab, udfoldelsesmuligheder og sundhed.

SPAR-pladsen, som oprindeligt var byens dyrskueplads, har stadig potentiale som bytorv pga. den centrale beliggenhed, naboskabet til kroen og nærheden til Brugsen. Pladsen er så stor, at der er gode muligheder for fortætning og placering af flere forskellige byfunktioner eksempelvis medborgerhus, turistinformation, overnatning for vejfarende, markedsplads, legeplads og andre former for oplevelses- og udfoldelsesmuligheder. Genetablering af busstationen på SPAR-pladsen er en oplagt mulighed.

Busforbindelserne er med til at koble byen på omverdenen. Nørre Snede er kommunens knudepunkt, hvad angår bustransport – der passerer daglig omkring 100 busser gennem byen, hvoraf størstedelen kører ud af kommunen. Nørre Snede busterminal har derfor rigtig gode muligheder for at være ramme om liv og ophold, men med sin nuværende beliggenhed indrammer

busstationen ifølge borgerne det modsatte. Ved at flytte terminalen til en mere central og tryk beliggenhed i byen vil busstationen i sig selv bringe liv, og mennesker på gennemfart vil opleve en langt mere præsentabel og udfoldet side af byen.

Principielle løsningsforslag

På SPAR-pladsen foreslås tre nye funktioner, som kan være med til at forvandle pladsen til et levende sted for byens borgere.

Den gamle SPAR-bygning fjernes. Busstationen flyttes fra dens nuværende perifere beliggenhed og genplaceres i området på en måde, så den genere de omkringliggende butikker og boliger mindst muligt. I forbindelse med busstationen skal der etableres toiletfaciliteter for passagerer og chauffører.

På pladsens vestlige del skal der anlægges et åndehul i form af en lille grøn plads, fx med græsbelåede niveauer. Der findes i dag en fin gammel æblelund bag SPAR-bygningens østlige del, og denne kan integreres i den grønne plads. På fladen syd for parken kan der markeres et område, der kan anvendes som scene el. lign. Desuden kan der etableres et depot i nærhed til æblelunden, til forskellige rekvisitter til forskellige former for spil og flytbare bymøbler.

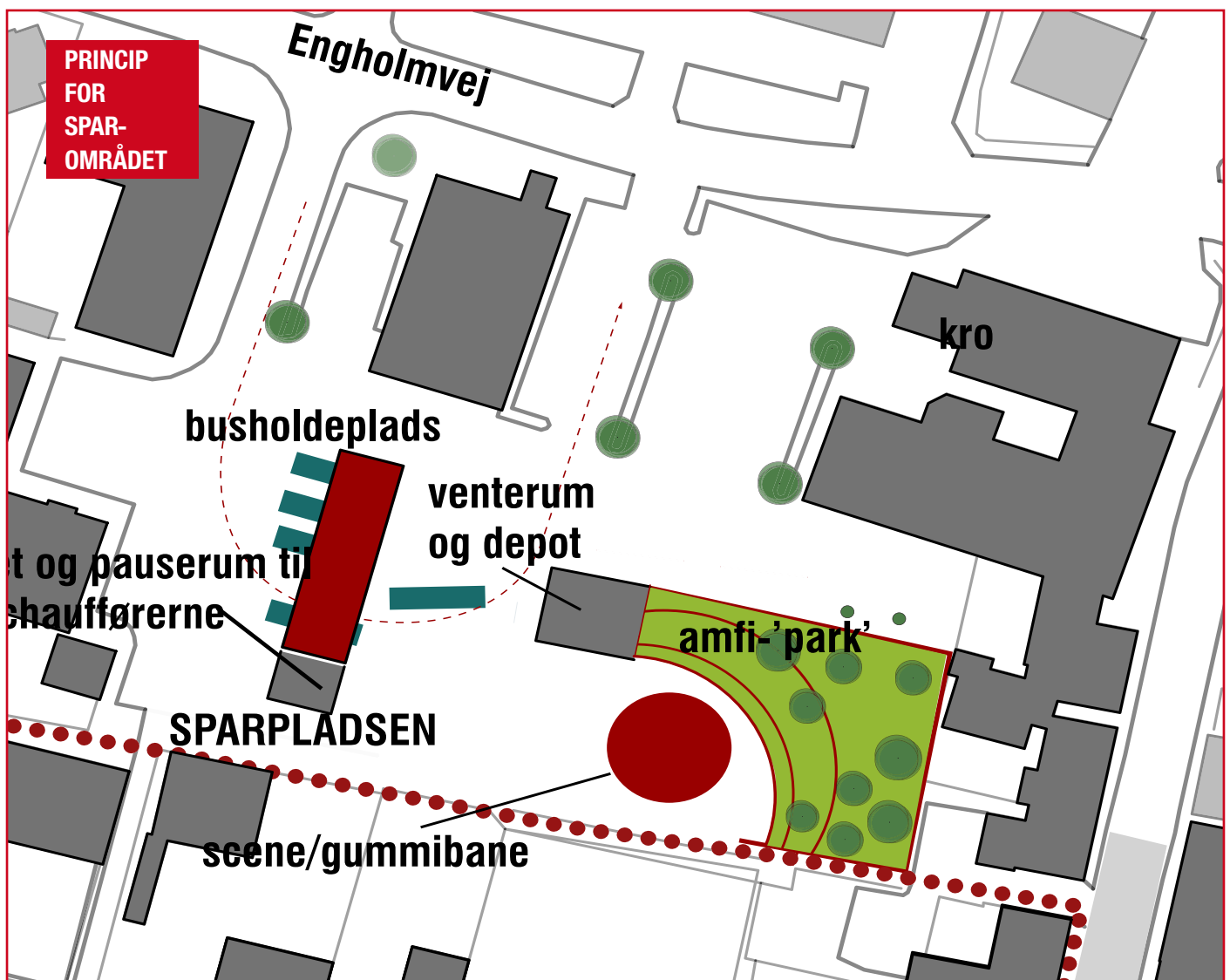
Status: I forhold til SPAR-området er der behov for at definere anvendelse og målgruppe nærmere inden den endelige udformning af området.

SPAR-bygningens bagside...

...og forside

Kirkeskoven mod vækstcentret

Kirkens reservejord

De grønne rum

Karakteristika og analyse

Nørre Snede er omkranset af et unikt, historisk landskab, men dette afspejles ikke i byens grønne rum. Faktisk har flere borgere den opfattelse, at der ikke findes grønne områder i byen. I virkeligheden er der åndehuller, der kan nytænkes i forhold til de værdier som borgerpanelet har prioriteret for udviklingen af en grøn identitet: Fællesskab, udfoldelsesmuligheder, sundhed og 'historiens vingesus'.

Udviklingspotentialer

De bynære grønne områder kan gives en ny identitet, så de bliver synlige og får brugsværdi i borgernes bevidsthed. Områderne kan samtidig skabe bedre tilgængelighed til den omkringliggende natur og give anledning til, at nye grønne interne forbindelser etableres på tværs i byen. De bynære grønne rum kan også imødekomme behovet for mødesteder og rum for aktiv udfoldelse, leg og fællesskab. De potentielle grønne områder er:

Branddammen: Gennemgangsområde med smukke træer, der bruges som udflugtssted af dagplejemødre. Stedet mangler tilgængelighed til den lille sø samt siddemuligheder. Passagen gennem den tilstødende kirkeskov er mørk og lukket af tæt bevoksning. Aften/natbelysningen er dårlig.

Plænen ved Kirkeskoven og stien gennem kirkeskoven: Plænen er et nydeligt, frodigt, men lidt kedeligt 'åndehul'. For ti år siden var det byens uformelle fodboldbane. Her er spillet mange spontane fodboldkampe med deltagere i alle aldre. Af en eller anden grund forekommer det ikke længere.

Overdrevet: Byens nye § 3-overdrev er stemningsfuldt og oplagt som byens Skt. Hansplads. Stedet er unikt som bypark. Her er trygt, åbent, smukt og vildt og her er en fantastisk udsigt.

Den lille skov bag stadion: Stor terrænforskel på grund af skovbevoksede stejle skrænter. Her er overskueligt og varieret. Stedet er fysisk udfordrende og inspirerende, hvis man fx træner intervaltræning. Området bruges af skolen i idrætstimerne.

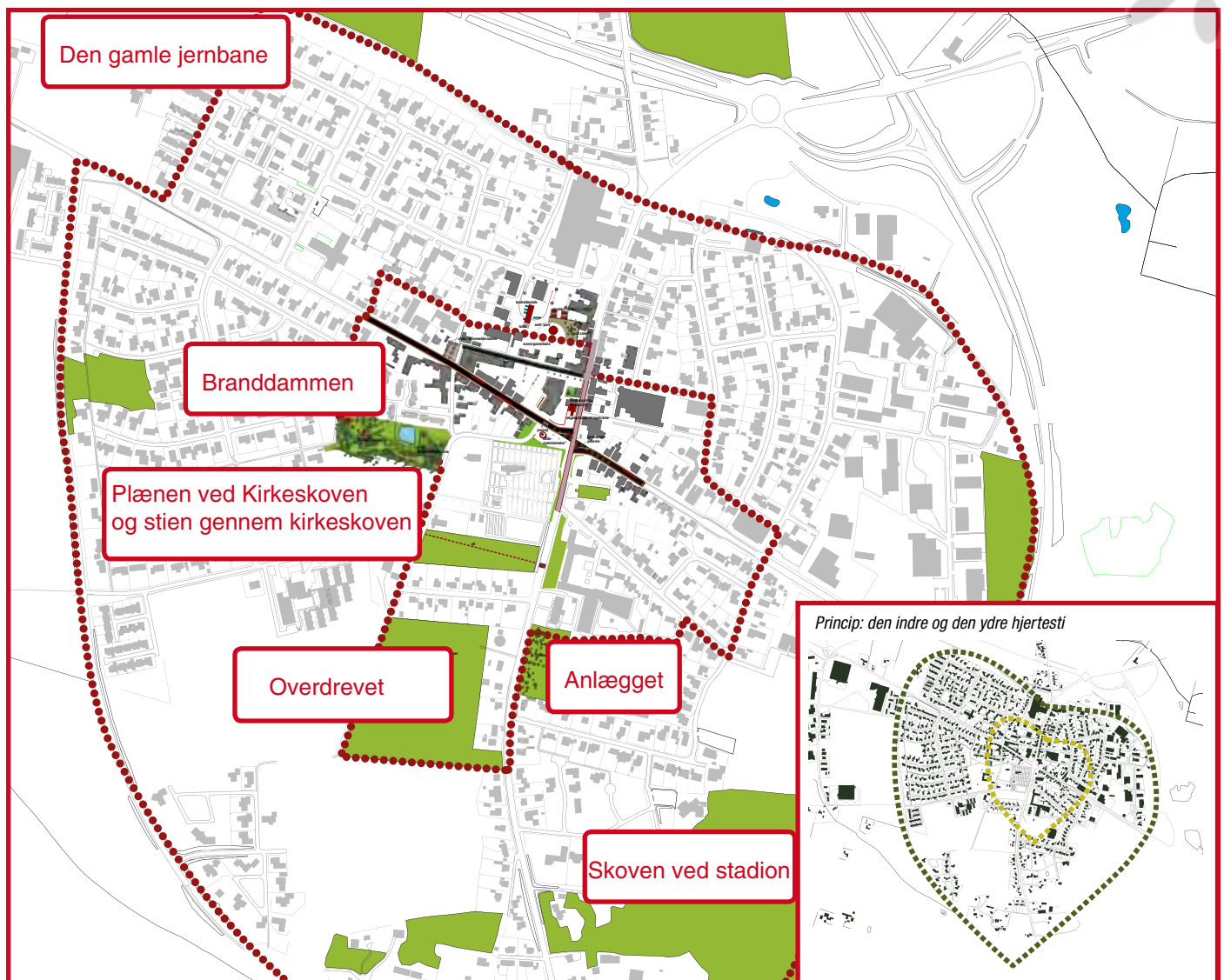
Den gamle jernbane: En fredelig og smuk strækning, som er god at gå langs og god at cykle på, især med mindre børn. Ligger tæt ved byens eneste offentlige legeplads.

Præriepladsen: Byens nuværende fællessted, hvor der afholdes hundetræning, præriefest og Sankt Hansbål. Præriepladsen ligger tæt på trafik, tæt på skoven og i byens udkant. Stedet har karakter af mark, den er udefineret og upoetisk.

Skoven: Strækker sig langt. Man kan gå i adskillige timer uden at krydse sit eget spor. Man kan gå gennem skoven til Rørbæk Sø, som er et udsædvanligt smukt naturområde. Skoven kunne være ramme om en off-roadsti. I skoven kunne man etablere en tydeligt defineret destination, der forbindes til byen via en sti – ikke en vej.

Kildebakkevarteret set fra Solbakkevej

De udvalgte grønne områder

Siddeplateauer på overdrevet

Skolesmutvej ved kirken

Principielle løsningsforslag:

Den ydre hjerteststi omfatter optegning og afmærkning af en ca. 8 km lang løberute, der følger byens ydre hjer-teformede grænse, visse steder langs den storslåede natur, som omkranser byen. Hjertestien skal appellere og motivere til et højere aktivitetsniveau blandt byens borgere. Man kan i dag færdes på stien på nær nogle få steder, men hele den samlede rute skal defineres med tydelige afmærkninger.

Den indre hjerteststi skal etableres inde i byen, så den danner en 3,5 km lang byrute gennem byens forskellige kvarterer. Stien skal realiseres som et børnekulturprojekt og kan dermed være et led i intentionen om at gøre børn og unge mere synlige i byen. En ide kunne være at give skolens ca. 400 elever hver en 'fortovsflise', som de skal dekorere. Hver flise bliver en 'rude' i en tegneserie, de selv har forfattet historien til. 'Fliserne' fordeles på ruten og lægges i fortovet. Går eller løber man den 3,5 km afmærkede rute, får man hele den samlede historie. Den indre Hjerteststi forbinder nogle af de centrale grønne områder i byen. I områderne etableres aktiviteter, som giver områderne en ny funktion og identitet.

I Kirkeskoven: Selve skoven får en ny identitet som bypark, og det betyder, at den skal tyndes, og mindre aktiviteter etableres i de nye lysninger.

Ved Branddammen under træet: Byens dagplejemødre og deres børn mødes ofte ved branddammen for at fodre ænder. Omkring et af de større træer kan der fx op-sættes et rundt træbord/en høj bænk, der fæstnes omkring træets stamme. Desuden kan området forsynes med et antal løse støbejernsstole (a la stolene i Luxembourghaven i Paris) på plænen omkring træerne. Dels vil stolene skabe bedre opholdsmuligheder for stedets daglige brugere, dels vil de have en skulpturel virkning på den lille plæne.

På Overdrevet: Området er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og der må derfor kun anlægges faciliteter, der ikke ændrer mærkbart på områdets tilstand. Overdrevet har en storslået beliggenhed med meget fin udsigt mod syd, sydvest og vest. For at markere Overdrevet som opholdssted og understrege landskabets former skal der velvalgte steder placeres opholdssteder, der 'svæver' over naturen. Det kunne fx være cirkelformede og sortmalede træplateauer med en diameter på op til 3 m, der forsynes med en læskærm, og som kan drejes afhængigt af vind og udsigts-orientering. Afstand til underlaget er en betingelse for, at plateauerne kan opstilles.

Kirkens reservejord: På denne lille mark, der ligger mellem skolen og Solbakkevej, skal der anlægges en skolesmutvej, der først og fremmest skal invitere skolebørnene til at skyde sikker genvej over til byens vestlige del, og som skal tegne en smuk figur i den grønne skrånende eng. Man kan definere den hurtigste smutvej med grus eller sten eller placere små stensculpturer, der tegner stiens forløb. Det kan overvejes, om der på Bredgade skal anlægges en fodgængerovergang mellem stien og skolen.

Status: Løsningsforslagene til de grønne områder er kommet meget langt i forhold til den konkrete udformning og har kun mødt positiv respons fra byens borgere. Derfor vil disse projekter være klar til gennemførelse allerede i sensommeren 2010.

Fliser på den indre hjertesti dekoreret af skoleelever

Den gamle Sydbank-bygning har også været rammen om flere gode måltider

Medborgerhus

Karakteristika og analyse

Nørre Snede har mange foreningstilbud, men byen mangler et samlingssted, der kan danne ramme om aktiviteter, der henvender sig bredt til byens borgere, med særligt henblik på at stimulere tværgående samarbejde og kommunikation. Samtidig er man i Borgerpanelet opmærksomme på, at Nørre Snede er et lille samfund, hvor alle er forbundne, og at der er medborgere, som allerede i dag faciliterer funktioner, der er typiske for et ordinært medborgerhus. Opgaven er ikke at flytte disse funktioner til et nyt sted. Derfor skal et nyt medborgerhus rumme funktioner, der kan supplere de nuværende tilbud og understøtte de nye tiltag og initiativer, der er iværksat med områdefornyelsen.

Udviklingspotentialer

Medborgerhuset – som borgerpanelet kalder Multi-Kulti-Huset, skal være en ramme for udfoldelse og styrkelse af byens fællesskab; begge dele er centrale værdier bag udviklingen af dette nye fællessted. Etableringen af MultiKulti Huset vil give ny identitet og synergieffekt det sted, hvor huset placeres, især hvis placeringen er i sammenhæng med eksisterende centrale funktioner og aktiviteter.

Mangfoldighed er endnu en central værdi for medborgerhuset. Derfor skal huset være et åbent tilbud, der med sine aktiviteter henvender sig til og er tilgængeligt for alle byens borgere.

Der findes markant mange enmandsvirksomheder i byen. Multi-Kulti-Huset kan være stedet, hvor der etableres netværk omkring de mange iværksættere, stedet hvor man jævnligt mødes og inspirerer og støtter hinanden. I Nørre Snede er det oplagt, at betegnelsen 'iværksætter' spænder bredere end sædvanligt. Et iværksætternetværk vil i Nørre Snede med fordel kunne omfatte byens kreative borgere, også selvom deres ideer ikke har et erhvervsmæssigt eller kommercielt sigte. Et sådant fagligt vidtspændende netværk vil

skabe utraditionelle samarbejder, som kan fremme innovationen i byen.

Samtidigt kan huset være ramme om byens nye nærdemokratimodel. Foredrag og fællesspisning, møder, planlægning og udveksling; alt sammen inden for rammen: Nærdemokrati, innovation og inklusiv udveksling/formidling.

Principielle løsningsforslag

Ved Brugens parkeringsplads og ud til krydset ligger en 70'er bygning i to etager, der tidligere husede en af byens banker. Bygningen har i 2009 været områdefornyelsens samlingspunkt, hvor vi har afholdt møder og workshops i forbindelse med processen. Stedet har mange af de spille-plader og plancher stående, som er blevet produceret under processen, og bærer derfor præg af den kreativitet og energi, processen har akkumuleret. Af samme grund har det været et inspirerende sted at invitere udefrakommende aktører til møde. Borgerpanelet og flere af byens øvrige borgere kender således allerede huset indefra og har flere gange oplevet det som et samlingssted fri af gamle historier og måder, og som ramme om mange gode fornyende erfaringer.

For at undersøge i hvor høj grad, behovet for et medborgerhus reelt er til stede, og om byens borgere formår at organisere et fællesskab omkring brugen af huset, vil kommunen leje den tomme Bankbygning endnu et år. 2010 skal således bruges til at stille skarpt på hvilken slags Multi-Kulti-Hus, byen har brug for, hvordan det skal organiseres, og hvor det skal placeres.

Status: Hvis resultatet bliver, at byen har brug for Multi-Kulti-Huset, skal der laves et projektforslag som grundlag for at skaffe finansiering til husets realisering.

Bureau Detours - Kommunens kreative samarbejdspartner

Sound Satellite: Et byrumsmøbel for unge som befordrer fællesskab, leg og kommunikation

Empowerment af byens unge

Nørre Snede har en 50 år gammel tradition for byfest; nemlig Præriefesten i august. Festen forløber over tre dage med en udendørs koncert som højdepunktet lørdag aften. Det er ikke en fest på de unges præmisser – og det skal det heller ikke være, men en by med øje på fremtiden må også have et åbent øje på sin ungdom.

”Empowering med Bureau DeTours – pimp din selvtilid” er et entreprenørprojekt, som kort fortalt handler om, at byens unge, repræsenteret af 12 børn fra 12 til 16 år, klædes på til selv at gå efter fremtidige kulturprojekter, de måtte ønske sig. Med BdT som energifyldt bagstøtte, kreativ samarbejdspartner og fandenivoldsk inspirator leder vi de unge fra nul til ungdomskoncert i anlægget i juni 2010. De unge skal selv booke bandet, styre økonomien, stå for PR, grafik, bar, forplejning og scene. Det hele i samarbejde med BdT, hvis varemærke er at bygge amok i en fest af social inklusion og ansvarsfølelse for helheden.

Udgangspunktet er at skabe et spor for en ny tradition i byen – sommerkoncert for ungdommen i anlægget: Tilrettelagt og arrangeret af de unge selv.

Sound Satellite

Målgruppen er primært unge mellem 12 og 16 år. Satelliten fanger dem på vejen hjem fra skole, på vej til fest, på vej ud i livet mens de venter på de andre. Sound Satellite er startskuddet til en levende dialog med de unge om, hvordan de selv ønsker at bruge byens rum. Satellitten har flere uafhængige funktioner. Et lag signalerer byrumsmøbel og inviterer til fysisk brug. Et andet lag handler om samhørighedsfølelse og kommunikation mellem de unge i Nørre Snede og en større by længere væk – Århus, København eller Roskilde under festivalen?

Projektet er præsenteret, vurderet og kvalificeret af 100 børn under Nørre Snede Skoles emneuge i oktober 2009.

The background of the page is decorated with several stylized floral motifs in shades of gray. These include single flowers with eight petals, clusters of small circles, and larger, more complex flower-like shapes. The motifs are scattered across the page, with some appearing in the top corners and others near the bottom.

5.

Handlingsplan og organisering

5. Handlingsplan og organisering
Organiseringsmodel s. 66
Procesdiagram og tidsplan s. 68
Processens deltagelsesniveauer s.68
Budget og finansieringsoversigt s. 70

6. Offentlige og private initiativer

7. Bygningsfornyelse

5.

Handlingsplan og organisering

Byfornyelsesprocessen i Nørre Snede består af tre overordnede faser:

- **Programfasen (maj 2009-marts 2010)**
- **Detaljerings- og projekteringsfasen (april 2010-december 2010)**
- **Gennemførelsesfasen (august 2010 - december 2013)**

I programfasen har der været lagt stor vægt på at få borgerne engageret i byfornyelsesprojektet og derigennem få vendt en tiltagende negativ og pessimistisk stemning i byen. Ønsket har således været at skabe et positivt fælles fundament og håb for byens fortsatte udvikling og et bredt forankret ejerskab til indholdet i byfornyelsesprojektet. Denne strategi er i høj grad lykkedes, og der er blandt de involverede borgere et stort ejerskab til byfornyelsesprocessen og til resultatet af den frem til nu.

Det betyder samtidig, at der er skabt en forventning og et ønske blandt borgerne om at kunne fortsætte deres engagement og dermed deres mulighed for indflydelse i de næste faser. Parallelt hermed ser kommunen et behov og en oplagt mulighed for, at der gennem byfornyelsesprojektet udvikles en bæredygtig nærdemokrati-model, som indrammer den fortsatte udvikling i Nørre Snede.

Dette stiller nogle særlige krav til organiseringen og tilrettelæggelsen af de næste faser i processen. Især er det vigtigt, at skiftet fra planlægnings- og ideudviklingsproces til projektering og gennemførelse af de konkrete projekter opleves som en integreret proces og ikke som et pludselig skift fra det ene til det andet, hvilket fx kan ske, hvis der sker for mange udskiftninger blandt nøgleaktørerne i processen. Samtidig er det klart, at skiftet i fokus vil få andre aktører på banen – det er både forventeligt og nødvendigt, og derfor er der brug for en reorganisering.

På de følgende sider præsenteres handlingsplanen og organiseringen af projekterings- og gennemførelsesfasen i Nørre Snedes Byfornyelsesprojekt.

Organiseringsmodel

I programfasen har byfornyelsesprojektet i Nørre Snede været organiseret med Borgerpanelet som det centrale omdrejningspunkt og med en kommunal styregruppe med borgmesteren som formand. Planlægning, koordinering og fremdrift lå i denne fase hos projektgruppen, der bestod af den interne projektkoordinator, planchefen og to eksterne konsulenter. Borgerpanelet har fungeret som udviklings- og dialogforum omkring projektets vision og indhold. Styregruppens rolle har haft karakter af følgegruppe og sparringspartner for projektgruppen.

Den nye organisationsmodel skal:

Understøtte en helhedsorienteret og integreret proces

Imødekomme borgernes behov for at kunne deltage på forskellige niveauer og med forskellige ressourcer

Bidrage til udviklingen af en bæredygtig nærdemokrati-model for Nørre Snede

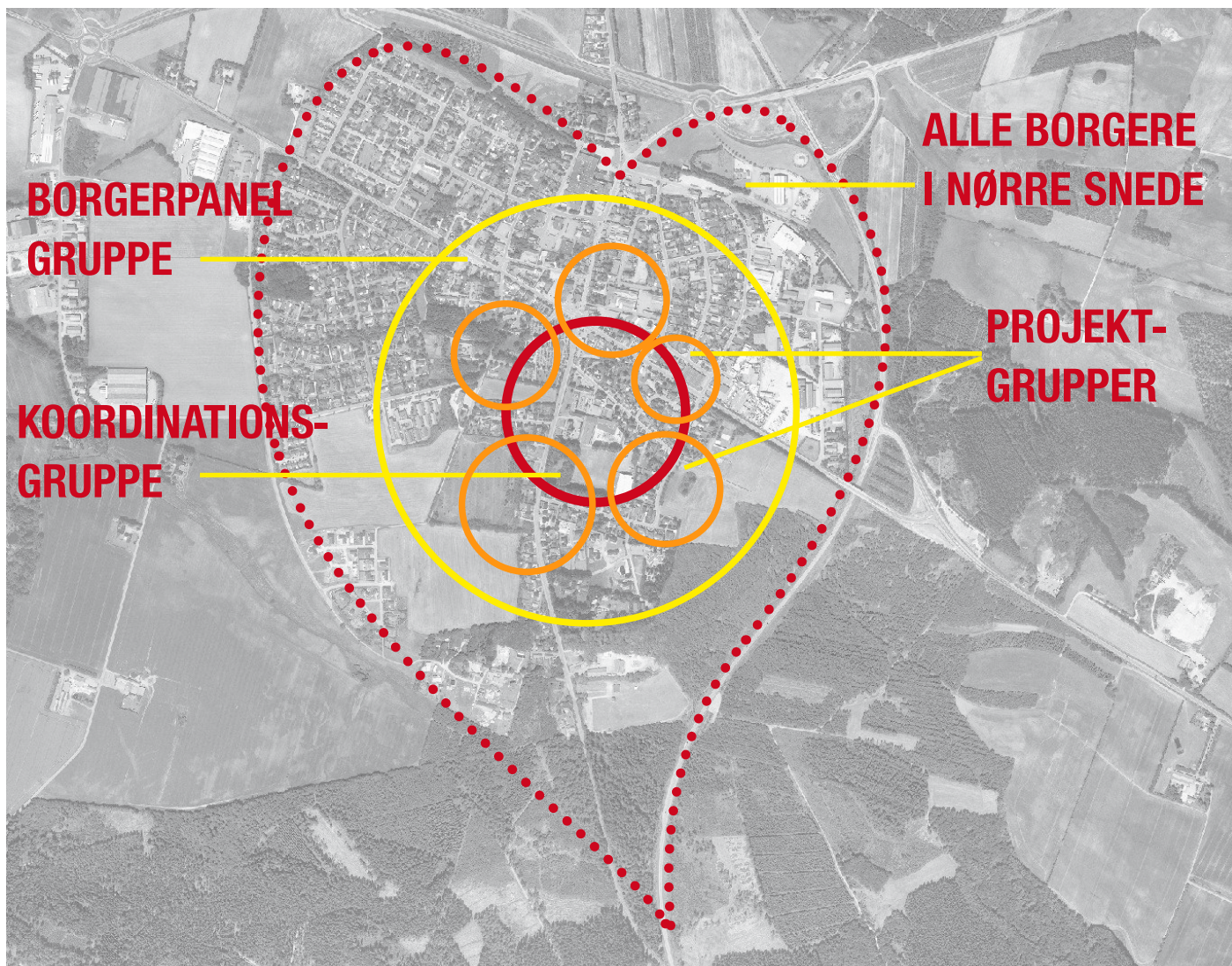
Sikre sammenhæng, dialog og gennemsigtighed imellem organisationens forskellige dele

Understøtte bredt ejerskab til og forankring af byfornyelsesprojektets resultater blandt aktørerne

Organiseringsmodellen består af fire led:

Hjertet indrammer hele Nørre Snede, der (med lidt god vilje) har form som et hjerte, og omfatter dermed alle byens borgere. Alle borgere vil blive indbudt til borgermøde to gange i løbet af næste fase, hvor de får information om projektet og mulighed for at komme med kommentarer.

Den gule cirkel omfatter det nye borgerpanel, som kan rumme op til 100 borgere. Borgerpanelets rolle er at fungere som sparringspartner og feedbackgruppe for projektgrupperne og koordinationsgruppen. Samtidig har Borgerpanelet til opgave at formidle projektets udvikling til byens øvrige borgere gennem deres naturlige netværk og omvendt formidle netværkenes respons og oplevelse af byfornyelsesprojektet tilbage til projektgrupperne og koordinationsgruppen.

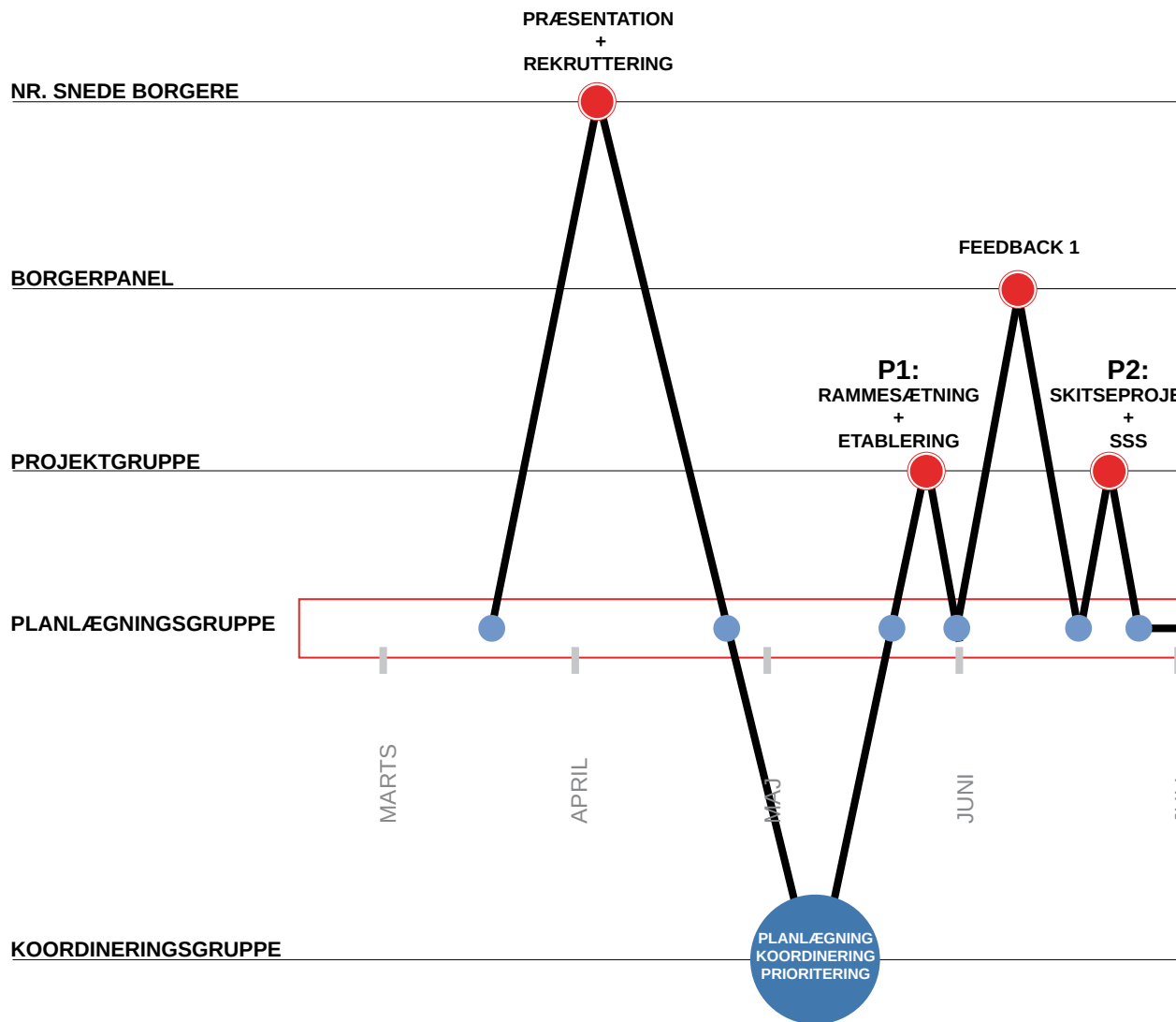

De orange cirkler omfatter fem projektgrupper – en for hvert delprojekt i byfornyelsen. Hver projektgruppe består af 6-8 borgere. Projektgruppernes opgave er at være dialoggruppe og sparringspartner for de projekterende arkitekter og ingeniører og planlægningsgruppen.

Den røde cirkel omfatter koordinationsgruppen, der består af en repræsentant fra hver projektgruppe, fem repræsentanter fra Borgerpanelet samt relevante repræsentanter fra kommunens forvaltninger, projektledelse og planchef. Koordinationsgruppen har den løbende beslutningskompetence inden for de projektrammer, der er udstukket i programmet. Koordinationsgruppens opgave er at sikre synergi mellem delprojekterne og dermed helhed i det samlede byfornyelsesprojekt og foretage de nødvendige justeringer og prioriteringer i forløbet. Gruppen skal også sikre, at projekterne udvikler sig i overensstemmelse med visionen og målsætningerne for det samlede byfornyelsesprojekt.

Organiseringsmodellen 'drives' af planlægningsgruppen, der består af interne og eksterne projektledere samt procesfacilitatorer.

BYRÅD

Procesdiagram og tidsplan

Procesdiagrammet herunder illustrerer fase 2 i byfornyelsesprojektet i forhold til tid, aktiviteter og interaktion mellem organisationens forskellige led.

Processens deltagelsesniveauer

Som det fremgår af procesdiagrammet, har processen fem deltagelsesniveauer, hvortil der er knyttet forskellige aktiviteter. Herunder uddybes de fem niveauer og de tilknyttede aktiviteter:

Niveau A: Alle Nørre Snede-borgere

Aktiviteter:

1. borgermøde: Præsentation af program og organisering for fase 2 + rekruttering til organisationen
2. borgermøde: Byfest og præsentation af nærdemokratimodel for Nørre Snede

Niveau B: Borgerpanelet

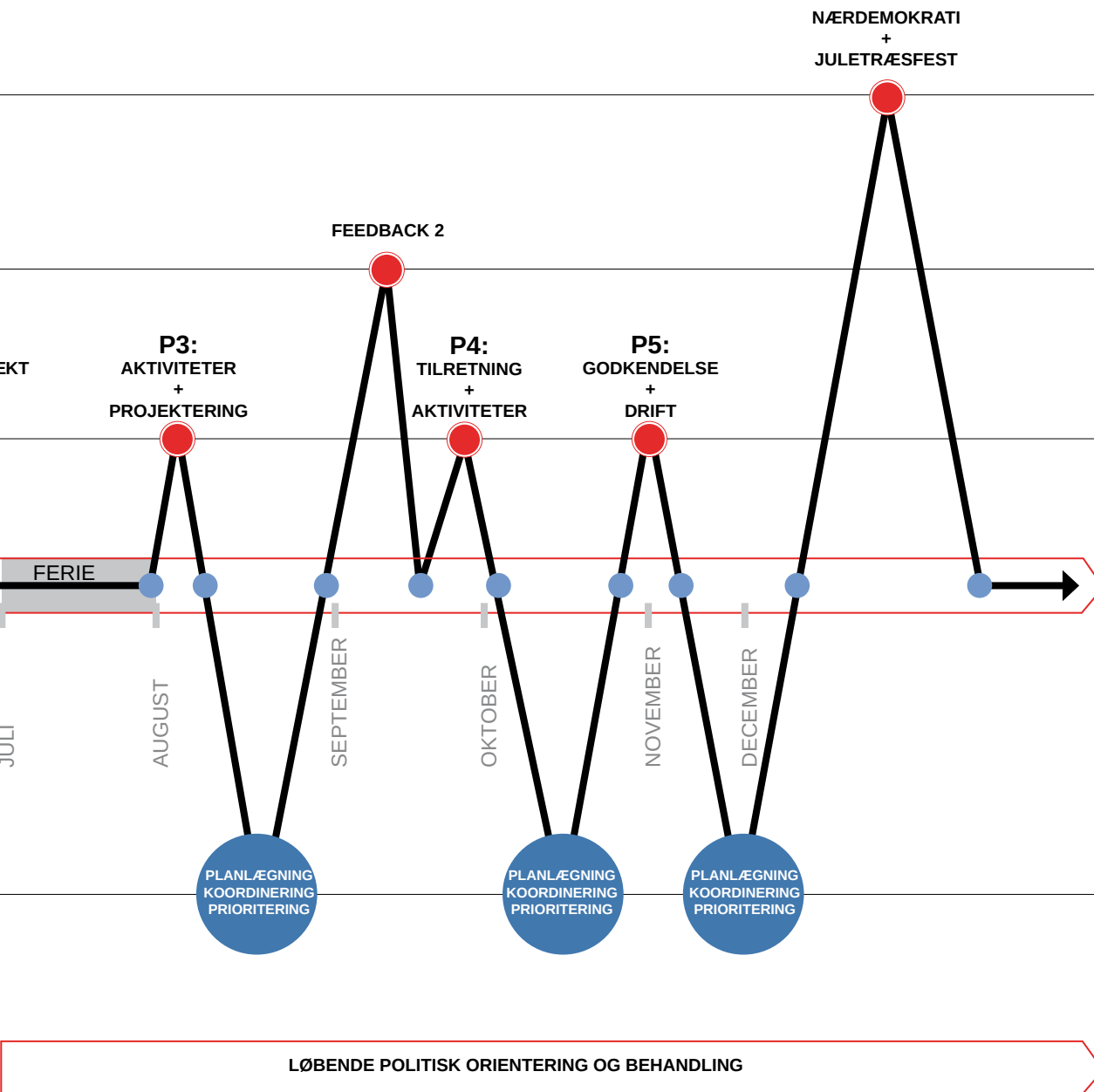
Aktiviteter:

1. møde: Feedback og sparring på rammesætning af de enkelte delprojekter
2. møde: Feedback og sparring på skitseprojekter / projekteringsgrundlag

Niveau C: Projektgrupper

Aktiviteter:

1. møde: Etablering og rammesætning
2. møde: Skitseprojekt og 'små synlige succeser'
3. møde: Projekteringsforslag og aktiviteter
4. møde: Kommentarer og justeringer
5. møde: Godkendelse og drift

Da delprojekterne er forskellige i indhold og omfang, vil der være forskel på projekternes progression. Aktiviteterne herover er fastlagt efter det delprojekt, det forventes at tage længst tid at udvikle og projektere. Således vil nogle af delprojekterne kunne realiseres allerede i sensommeren 2010.

Niveau D: Planlægningsgruppen

Aktiviteter: Gruppen varetager ligesom i programfasen løbende planlægning af og opsamling på projektets aktiviteter samt projektledelse og procesfacilitering. Planlægningsgruppen er ansvarlig for projektets fremdrift.

Niveau E: Koordinationsgruppen

Som nævnt indledningsvis er der et ønske om, at byfornyelsesprocessen understøtter udviklingen af en bæredygtig nærdemokratimodel for Nørre Snede. I den forbindelse har koordinationsgruppen en vigtig rolle idet gruppen tilbydes et uddannelsesforløb parallelt med gruppens arbejde med byfornyelsesprojektet. Uddannelsesforløbet sigter mod at give deltagerne indsigt i og værktøjer til at understøtte en koordineret udvikling-

sproces i Nørre Snede i dialog og samarbejde med Ikast-Brande Kommune.

Aktiviteter: Der planlægges et forløb med 4-5 møder i Koordinationsgruppen, hvoraf et er over to dage. Aktiviteterne på disse møder vil være en vekselvirkning mellem gruppens opgaver i projektet og undervisning i projektstyring og procesledelse. På de to første møder vil hovedvægten være på undervisning, mens vægten på de 2-3 sidste møder vil være på koordinering og styring af projektet.

Politisk niveau:

Koordinationsgruppen har den løbende beslutningskompetence i projektet inden for programmets rammer. Gruppen refererer løbende til Økonomiudvalget via planchefen. Koordinationsgruppen har mulighed for at komme i direkte dialog med økonomiudvalget i løbet af processen, hvis de har behov for det.

Budget

Fysiske projekter	Budgetoverslag inkl. projektering	Finansiering		LAG-midler	Øvrig finansiering Fondsmidler mm.
		Ikast-Brande Kommune	Indenrigs- og Socialministeriet		
		7.600.000	3.800.000	4.640.000	1.431.750
		47	24	29	
2009	16.040.000				
Forbrugt - procesledelse/facilitering og rådgivning	918.000	431.460	220.320	266.220	
Forbrugt - løn til projektansættelse i f.m. borgerinddragelse/social- og kulturelle initiativer	350.000	164.500	84.000	101.500	
		0	0	0	
2010		0	0	0	
Projekt og procesledelse / facilitering og rådgivning	700.000	329.000	168.000	203.000	
Løn til projektansættelse i f.m. borgerinddragelse/social- og kulturelle initiativer	350.000	164.500	84.000	101.500	
		0	0	0	
Proces og lønudgifter	2.318.000	1.089.460	556.320	672.220	
		0	0	0	
Sound Satellite	600.000	282.000	144.000	174.000	
I alt	2.918.000	1.371.460	700.320	846.220	
Området omkring Krydset	5.791.250	2.721.888	1.389.900	1.679.463	787.463
Selve krydset	1.120.000	526.400	268.800	324.800	
Brugstorvet	630.000	296.100	151.200	182.700	
Kirketorvet	203.000	95.410	48.720	58.870	
Skovbakken	1.450.000	681.500	348.000	420.500	
Strøget	1.230.000	578.100	295.200	356.700	
25% usikkerhed	1.158.250	544.378	277.980	335.893	
		0	0	0	
Sparpladsen	4.725.000	2.220.750	1.134.000	1.370.250	644.288
Busterminal mv.	1.570.000	737.900	376.800	455.300	
Amfi	2.210.000	1.038.700	530.400	640.900	
25 % usikkerhed	945.000	444.150	226.800	274.050	
		0	0	0	
Multi - Kulti Light	300.000	141.000	72.000	87.000	
Indretning og drift i 2010	300.000	141.000	72.000	87.000	
		0	0	0	

Ungdomskulturprojekt med Büro DeTours	150.000	70.500	36.000	43.500	
		0	0	0	
Stisystemer	1.312.500	616.875	315.000	380.625	
Indre hjerte-sti	150.000	70.500	36.000	43.500	
Ydre hjerte-sti	900.000	423.000	216.000	261.000	
10% usikkerhed	262.500	123.375	63.000	76.125	
		0	0	0	
Hjerterum	1.375.000	646.250	330.000	398.750	
Overdrevet	250.000	117.500	60.000	72.500	
Fitness	1.000.000	470.000	240.000	290.000	
10% usikkerhed	125.000	58.750	30.000	36.250	
		0	0	0	
Aktivitetsmidler 2010: "Små sikre succeser" og aktiviteter på fællesstederne	400.000	188.000	96.000	116.000	
Aktivitetsmidler 2011: "Små sikre succeser" og aktiviteter på fællesstederne	300.000	141.000	72.000	87.000	
Drift 2010: Workshops, materialer, forplejning, grafik m.m.	200.000	94.000	48.000	58.000	
Projektudgifter	14.553.750	6.605.263	3.372.900	4.075.588	1.431.750
Udgifter i alt	17.471.750	7.976.723	4.073.220	4.921.808	

Vækstcenteret

Kildebakken - fremtidig udstykning mod nord

6. Offentlige og private initiativer

Kommunale initiativer

Kommunen har i den nye kommuneplan udlagt følgende arealer til bosætning i Nørre Snede:

Ca. 20 kommunalt ejede grunde på Kildebakken
2 arealer a henholdsvis ca. 30 og 20 grunde til private udstykninger ved byens nordlige udkant

Kommunen følger løbende ejendomsmarkedet og er klar til opkøb, hvis 'Låsby Svendsen' dukker op i byen i fremtiden.

Vejområdet

Vejområdet forventer i 2010 at gå i gang med:

- Bellisvej: Nyt fortov og ny kørebane, pris ca. 0,5 mio. kr.
- Skolegade og svinget: Nyt fortov og ny kørebane efter kloak, 1,8 mio. kr.
- Engholmvej 2010-2011: Nyt fortov og ny kørebane, 0,9 mio. kr.
- Bredgade, fra Engholmvej til rundkørslen: Nyt fortov og ny kørebane, ca. 0,5 mio. kr.

Miljøområdet

Nyt § 3-overdrev i Nørre Snede

Om et areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller ej, afhænger af flere faktorer såsom driftshistorie og tilstedeværelsen af visse plantearter. I dette tilfælde viser drifts-historien for området, at det har stået hen i mere end 25 år uden omdrift og kun er blevet brugt rekreativt. Molslaboratoriet har løbende registreret dyre- og plantearter fra området, og der findes en imponerende artsdiversitet.

Miljøafdelingen har besøgt arealet og registreret omkring 85 plantearter. Der er således kendskab til omkring 400 forskellige arter af planter og dyr!

På baggrund af de store naturværdier har kommunen igangsat en plejeindsats. Området høstes årligt, og biomassen fjernes for at udpine jorden.

Skoleområdet

Nørre Snede Skole er for øjeblikket i gang med et entreprenørskabsprojekt for 4.-6. klassetrin. Projektet omhandler omdannelse af skolens interne legeplads og skolens grønne forplads til en aktiv bypark for alle byens borgere. Projektet er på skitseringsstadiet.

Spildevandsselskabet

Spildevandsselskabet har aktuelle planer om i 2010 at gå i gang med anlægsarbejder i Skolegade og Svinget – de forventede anlægsudgifter er ca. 2,5 mio. kr. Planlægningen omfatter også Højtoftgade, pris ca. 1,0 mio. kr, men dette afventer budgetafgørelse.

Private initiativer

Kursuscenteret Vækstcenteret, Rørbækvej 10-12 er via Statens Kunstfond i samarbejde med billedkunstner Per Kirkeby om en nybygning til kursuscenteret. Det nye Kursus- og Kulturhus skal ligge på Solbakkevej 15, i naboskab til det eksisterende Vækstcenter. I øjeblikket søger Vækstcenteret at rejse midler til at realisere projektet i løbet af 2011.

Statens Kunstfond

Statens Kunstfonds Udvalg for Kunst i det Offentlige Rum har igangsat et projekt, hvis mål er at etablere et forløb af kunstoplevelser langs Hærvejen i Jylland.

Tolv kunstnere med hver deres arbejdsfelt fra kompositionsmusik over kunsthåndværk, design, arkitektur, billedkunst og scenografi til litteratur bidrager med værker langs vandre-, cykel- og rideruten fra Viborg til den danske grænse i syd.

Kunstnerne arbejder indtil foråret med de 12 kunstoplevelser, der bliver realiseret i 2010.

Et af værkerne får præmiere i Nørre Snede foråret 2010

Spar

Rosengade

Strøget

7.

Bygningsfornyelse

Bygningerne i midtbyen er typisk i 1-2½ etager. Anvendelsen er blandet mellem boliger, butikker og erhverv i stuen og boliger ovenpå. De fysiske mangler i størstedelen af byhusene omfatter:

- Efterslæb i vedligeholdelsen med forfaldne facader og mange overfaldiske renoveringstiltag med dårlige materialer
- Dårlige boliger med nedslidte og utidssvarende installationer, køkkener og bad
- Dårlig udnyttelse af friarealerne og dårlige eller mangelfulde friarealer

Inden for de senere år har kommunen lavet en uformel opgørelse over bygninger i og omkring Nørre Snede, som ved en udvendig besigtigelse trænger til mere end en kærlig hånd. Opgørelsen viser, at ca. 20 bygninger/boliger i midtbyen falder indenfor bygningsfornyelsesrammen. De fleste af boligerne er beboede, og kun enkelte har været ubeboet i kortere eller længere tid. Friarealerne er tilsvarende dårlige og behovet for forbedring er tydeligt.

I forbindelse med områdefornyelsen har kommunen udvalgt 10 boliger på Strøget og Bredgade som hver især skønnes at skulle renoveres for 400.000 kr.

Kommunen har besluttet at søge den ekstraordinære pulje for bygningsfornyelse om: 4.000.000 kr.

Noter:

